

De Balans

Jaargang 45 nummer 3, februari 2024

Colofon

De Balans is het clubblad van SV De Rode Loper en verschijnt minimaal 4× per jaar. Het wordt verspreid onder alle leden.

Kopij kun je sturen naar:
redactie@ucsdderodeloper.nl

Voor meer informatie over SV De Rode Loper:
www.ucsdderodeloper.nl

Ons forum:
forum.svderodeloper.nl

Onze vereniging is reeds opgericht op
25 november 1930.

Redactie

- Jens Steenmetz
- Jos Heesen
- Peter Das
- Henk van Lingen
- Timo Können
- Jacco Vermeulen

Ereleden

- Jan Prins
- Jan Polders †
- Wiebe de Vries †
- Nico van Harten †
- J. Graaff †
- J. van der Haar †
- K. Brokking †
- E. van Veldhuizen †

Inhoud

Van de Bestuurstafel	3
Mijn eerste winst tegen 2300+	5
Schaken als sublieme kunstvorm	10
Het verhaal van een foto	16
Mijn Tata tienkamp 2024	17
Schach im Freien	22
De oudste moderne opening?	25
Eindspelrubriek	27
Rode Lopers combineren	41
Wat lees je?	44
Kerstsfeer	51
ZAK 's effe door	52
De Saavedra-positie	54
Oplossing schaakgraptogram	56
Oplossingen RL combineren	57

Van de Bestuurstafel

Door Henk van Lingen.

Voor u ligt een kakelverse Balans. Niet alleen qua inhoud maar ook qua totstandkoming. Zoals in het vorige nummer aangekondigd heeft de redactie een vernieuwingsproces ondergaan. Jens Steenmetz heeft het eindredactie-stokje overgenomen van Jos Heesen. En Jens heeft meteen maar het ambitieuze plan opgevat het ‘tekstzetten’ voortaan over te laten aan L^AT_EX¹.

Uiteraard zijn we nog zoekende naar de juiste details, maar de redactie denkt een aardige start gemaakt te hebben. Mede daar de kwaliteit van de aangeleverde kopij niet gering is. Ideeën en suggesties zijn uiteraard meer dan welkom.

Met onze vereniging gaat het onder tussen onverminderd goed. In de externe SOS-competitie hebben we twee teams die riant aan kop gaan. Belangrijker: de interesse voor onze club blijft onverminderd groot. Gouden Lopers meegeteld telt onze ledenlijst inmiddels 125 personen.

Het traject van de nieuwe statuten nadert haar voltooiing. Er is een nota-

ris gevonden die de zaak heeft doorgenomen, er worden enkel nog wat details uitgezocht naar aanleiding van de telfout rond de naamgevingsstemming. Mogelijk zijn nog door de ALV geaccordeerde notulen nodig. Zo ja, dan hoort u van ons.

Dan was er de wervingsactie rond het blad SCHAKEN.NL. Kennelijk hebben ook veel Rode Lopers de weg tot een abonnement gevonden (een tientje per jaar), onze club eindigde als tweede. Dat leverde een postzending op vanuit het bondsbureau: naast de nodige notatieboekjes een pennen en nieuwe DGT-klok!

Over materiaal gesproken; onze materiaalcommissaris Pieter moest na een inventarisatie van de kast vaststellen dat enige schaaksets incompleet danwel verdwenen zijn. Deels werden deze teruggevonden in de kast van huisgenoot OZU. Losse pionnen herkenbaar aan onze rode viltjes verspreid over diverse OZU sets. Aan een ieder het dringende verzoek ons materiaal met enige zorg na gebruik in onze eigen kast te doen belanden.

Wat wacht ons de komende tijd? Volgende week houden we ons *Snel-*

¹LaTeX (uitspraak: la-tech; traditioneel geschreven als L^AT_EX) is een softwaresysteem voor het zetten van documenten. Het is populair in de wetenschappelijke wereld omdat het uitblinkt in het zetten van technische documenten. Ook voor het plaatsen van schaakpartijen en diagrammen biedt het de nodige faciliteiten.

schaaktoernooi. De eerste zaterdag van maart KNSB wedstrijden thuis (een massakamp tegen Bussum). Eind april onze vrijmarkt specialiteit, op een nieuwe locatie. En met Hemelvaart wederom het OKU, in Papendorp. En naast onze clubavond is er nog immer elke vrijdag-

middag *schaakcafé.*

Veel leesplezier met deze Balans, waarin u niet enkel diagrammen treft, maar ook de nodige schaakcultuur. Dat zien wij graag! Een clubblad treffen we bij steeds minder clubs, ook hierin blijven we bijzonder.

Mijn eerste winst tegen 2300+

Door ...

Vrijdag 29 september vloog ik met een groep Keresianen naar Albanië om het Europees clubkampioenschap te spelen. We verbleven in een 5-sterrenhotel dat in een U-vorm gebouwd was met een zwembad in het midden uitkijkend over de zee, kan slechter!

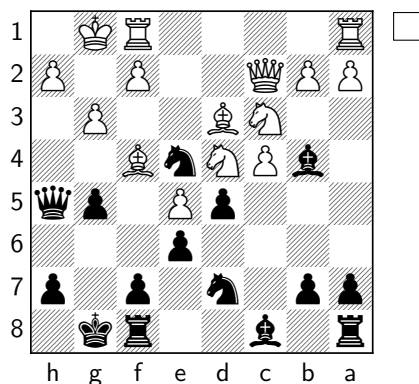
We waren met 2 teams en ik speelde in het tweede. Ten opzichte van de andere teams zaten wij in de onderste helft en dat betekent dat we het de eerste ronde zwaar zouden hebben. 1 oktober, net na het ontbijt, kwam de indeling online. We mochten tegen een Litouws team met een gemiddelde rating van 2374. Op bord 1 een kanon van 2586. Ik speelde op bord 4 met zwart tegen een FM met 'slechts' 2329.

De partijen begonnen om 3 uur dus zeeën van tijd om goed voor te bereiden. Met een laptopje aan het zwembad kwam ik er al snel achter dat mijn tegenstander ongeveer 60% van de tijd een Nimzo toelaat. Na de standaard zetten speelde hij uitsluitend een lijntje wat ik graag wilde spelen en aptte ik GM Hugo ten Hertog uit het eerste om te helpen met mijn voorbereiding. En zo geschiede:

□ FM Tautvydas Vedrickas

■ ...

1. d4 ♘f6 2. c4 e6 3. ♘c3 ♙b4
4. ♖c2 O-O 5. e4 d5 6. e5 ♘e4
7. ♙d3 c5 8. ♘f3 cxd4 9. ♘xd4
♘d7 10. ♙f4 ♖h4 11. g3 ♖h5
12. O-O g5

Mijn tegenstander zuchtte diep, want zat de eerste ronde natuurlijk niet te wachten op een mijneveld tegen een zwakkere speler. Hij kwam met

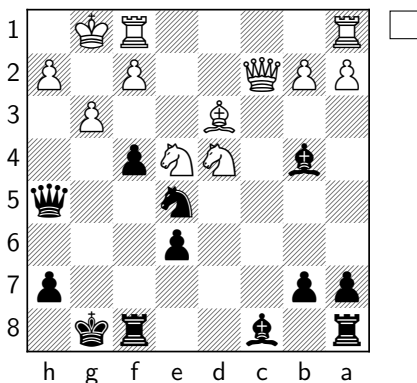
13. cxd5

De beste zet. Mijn boek gaf 13... ♙xc3 14. bxc3 exd5 15. ♙xe4 dxex4 16. e6 gxf4 17. exd7 ♙xd7 18. ♖xe4 fxg3 19. fxg3. Hugo en ik vonden dit niet erg aantrekkelijk. Het is objectief gelijk, maar zwart moet verdedigen en wit heeft makkelijk spel tegen f7. Hugo stelde 13... gxf4 voor

als alternatief en dit werd gespeeld.

**13... gxf4 14. dxe6 ♖xe5
15. ♖xe4 fxe6**

Dit had ik met Hugo nog bekeken. Hij gaf mee: “Nu alleen nog mat zetten”.

Wit speelde

16. f3

om f3 van zwart uit de stelling te halen en dit is wederom de beste zet. Hij was al bijna een half uur kwijt en ik had hier 3 minuten verbruikt. De stelling is nog steeds goed voor wit, maar erg tweesnijdend. Wit heeft prachtig gecentraliseerde stukken, maar niet direct iets concreets. Zwart heeft het loperpaar, staat gek genoeg redelijk solide en heeft kansen tegen de witte koning.

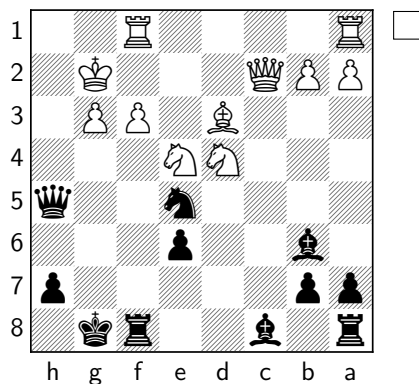
Hier moest ik aan de bak. 16... f×g3 ligt erg voor de hand maar is niet zonder gevaar. Zwart is nog onderontwikkeld en het openen van de g-

of h-lijn kan wit in de hand werken om eerder kansen te genereren dan zwart. Daarom flink gerekend en gekeken naar 2 opvolgende plannen voor zwart na 17. h×g3: óf 17... ♔d7 i.s.m. ♜ac8 óf 17... ♔a5 gevolgd door ♔b6. Wit speelt bij beide plannen van zwart ♖g2 en ♜h1. Dit is gevaarlijk, want na ♜h1 hangt de dame. Als ik bijvoorbeeld naar f7 ga met de dame komt ♜xh7!! gevolgd door ♖g5+ of ♖f6+ in de stelling. Om dit te voorkomen is daarom ♖g6 een fijne oplossing. Na het zien van ♖g6 en de noodzaak om snel dreiging te genereren heb ik gekozen voor

16... f×g3

En zo volgde

17. h×g3 ♔a5 18. ♖g2 ♔b6

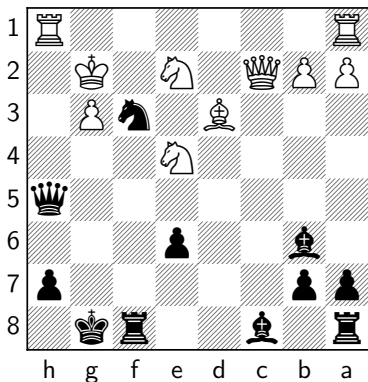

Het paard hangt en er is geen lekker veld voor het paard. Dekken is een optie met ♖c3, maar werkt ♔d7 en ♜ac8 in de hand.

19. ♖e2

Nu hangt de pion op f3. 19... ♜xf3 is geen optie vanwege ♜f6+! Maar wat nu als na 19... ♜xf3 20. ♜f4 wordt gespeeld, met een dubbele aanval op het paard en de dame? Dan volgt 20... ♜xf4 21. gxf4 ♜g4+ 22. ♜g3 (♜h1 gaat mat) ♜h4+ 23. ♜h2 ♜f3+ of ♜d7. Dus ♜xf3 gespeeld.

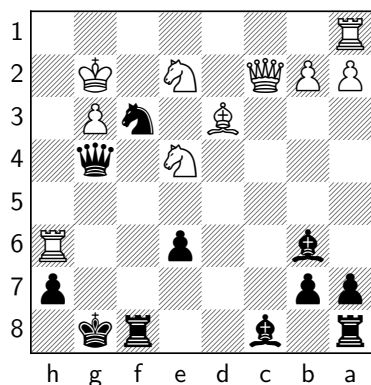
19... ♜xf3 20. ♜h1

Een moeilijk moment. Ik zag eeuwig schaak met 20. ♜e1+ ♜xe1 en ♜f3+ ♜h5+ ♜f3+. Wat te doen, een remise pakken of toch doorspelen? Doorspelen kan met 20... ♜g4, maar hoe dan verder? Wat zijn de opties voor wit? Ik zag dat na 20... ♜g4 21. ♜xh7 zelfs een optie zou kunnen zijn, maar dacht in het ergste geval dat zwart 21... ♜d7 kan spelen en na 21... ♜xd7 en nog steeds eeuwig schaak heeft met ♜e1+! Deze vlieger bleek achteraf niet op te gaan omdat

wit na 21... ♜d7 22. ♜c3 tussendoor heeft met matdreigingen en haalt ♜e1+ uit de stelling. Het plan van zwart is eigenlijk altijd ♜d7-♜c6 en ♜ac8 dus in andere woorden: zwart kan de stelling nog genoeg verbeteren en dat gaf de doorslag om door te spelen. Vandaar:

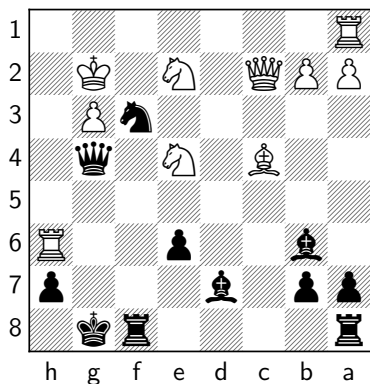
20... ♜g4 21. ♜h6!

Oei, niet gezien. Maar wat is het idee? ♜f6+ in de stelling brengen en het eeuwig schaak met ♜e1+ uit de stelling halen. Volgens de engine de enige zet om in de partij te blijven en geeft doodleuk 0.0. Nu weer een spannend moment, want kan ik nu eindelijk ♜d7 spelen? Er zit een venijnig matbeeld met ♜xh7 in de stelling. Het paard kan al op f6 geofferd worden dus alleen de loper van wit moet nog plaats maken. Kan dat met tempo? ♜c4 of ♜b5? Na ♜b5 kan zwart niet ♜xb5 spelen aangezien ♜f6+ ♜xf6 ♜xh7+ waarschijnlijk

lijk niet goed afloopt. Daarom was ik ♖g7 van plan met een tempo op de toren en het dekken van h7.

21... ♜d7 22. ♜c4

22... ♘g5!!

Veelzijdig! Dekt de matdreiging en valt het paard aan met tempo. 23. ♘xg5 kan niet vanwege ♜c6+ en de witte stelling stort in.

23. ♘2c3 ♜c6

Een dodelijke penning.

24. ♜h4 ♖f5

Natuurlijk niet 25... ♖f3+ want daarmee komt wit uit de penning.

25. ♜f1 ♖e5 26. ♜g4 ♘h8 27. ♜ff4 ♖c5!

De knock-out vanwege dubbele aanval op de loper en matdreiging op g1.

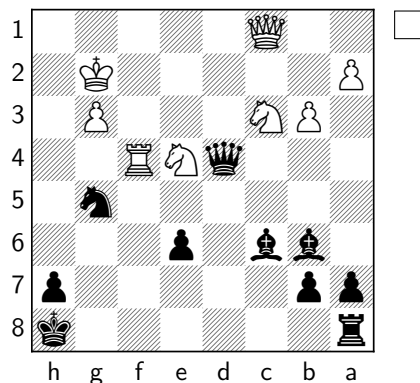
28. ♖c1 ♜xf4

De dame mag niet terugnemen vanwege mat en gxf4 kan niet vanwege ♖f2+ wat mat loopt dus moet:

29. ♜xf4

Waarna zwart de loper op kan pikken.

29... ♖xc4 30. b3 ♖d4 0:1

Portret van Marcel Duchamp, zittend bij een schaakspel. Max Ernst, 1968.

Doorklikken: Marcel Duchamp

Schaken als sublieme kunstvorm

Door Kees Volkers.

Iedereen die wel eens op het web surft kent het wel: je wil even iets opzoeken, maar komt onderweg iets tegen waarop je blijft hangen. Je wordt nieuwsgierig, wil er meer van weten, gaat doorklikken, en voor je het weet ben je een uur verder en vergeten waar je in eerste instantie eigenlijk naar op zoek was. Het overkwam mij onlangs weer toen ik tijdens een surf-sessie per ongeluk de foto op p. 9 tegenkwam.

We zien hier een wat oudere man in een leunstoel met een sigaar in de hand en voor zich op een tafeltje een schaakspel. Hij lijkt het naar zijn zin te hebben. Die man blijkt niemand minder te zijn dan Marcel Duchamp, modern kunstenaar die leefde van 1887-1968. In het begin van de 20e eeuw was hij een van de grote namen van modernistische kunststromingen als het kubisme, surrealisme, dadaïsme en conceptual art, kunstvormen die in die brave jaren vernieuwend, controversieel en vaak shockerend werden bevonden.

Kunstenaar/schaker

Duchamp, die naam zat wel ergens in mijn achterhoofd (ik ben niet van de

straat!), maar eigenlijk wist ik weinig van hem. Zeker niet dat hij ook een groot liefhebber van het schaakspel was! De foto is genomen in de jaren '60 in zijn flat in New York, hij was toen al rond de 80. Vooral dat schaakspel maakte me nieuwsgierig. We zien meteen dat het een bijzonder vormgegeven schaakspel is, een eigen creatie vermoedde ik meteen. Wat ook opvalt is dat het bord verkeerd staat, met een wit veld links-onder. Voor een portret van een gekend schaakliefhebber is dat natuurlijk raar. Was de foto wellicht in spiegelbeeld getoond? Maar dat was niet het geval, zoals te zien is aan de letters op een doosje op het dressoir.

Ik probeerde de stukken te herkennen en zag toen pas dat die door elkaar staan, in een soort Fisher Random opstelling. Het bord zal dus ook wel met opzet verkeerd zijn neergelegd, tenslotte was Duchamp een kunstenaar die zijn publiek graag in verwarring bracht. Al doorklikkend kwam ik meer te weten over Duchamp, die tussen 1910 en 1920 enkele beroemde werken heeft gemaakt die nu in musea in o.a. Philadelphia en New York zijn te bewonderen. Het gaat zowel om schilderwerk als conceptual art. In 1911 maakte hij een abstract schil-

derij (p. 13) van twee schakers, dat nu in het Philadelphia Museum of Art hangt. Nog bekender werd hij als een van de voorlopers van de conceptuele kunst. Een van zijn beroemde 'werken' is 'The Fountain': een urinoir. Hij zond het urinoir, dat gewoon uit de fabriek kwam, in 1917 in voor een tentoonstelling in New York, waar ze de boodschap - de schoonheid van het alledaagse - echter niet begrepen; de inzending werd geweigerd. Het 'werk' is daarna verloren gegaan, maar er is later een kopie gemaakt die door Duchamp alsnog van een waarmerk werd voorzien. De pisbak heeft nu een ereplaats in het Philadelphia Museum of Art.

Fountain. Marcel Duchamp, 1917.

Zoals ik al opmerkte dacht ik eerst

dat het surrealistische schaakspel ook door hem was ontworpen, maar dat blijkt - na wat doorklikken op internet - een ontwerp te zijn van Max Ernst, een al even beroemde surrealist uit die jaren. Ernst maakte het in 1944 in New York van afval en van gebruikte onderdeeljes. Het schaakspel behoort nu tot de collectie van het MOMA (Museum of Modern Art) in New York.

Duchamp heeft echter wel degelijk ook zelf een schaakset ontworpen dat beroemd is geworden. De handgesneden stukken in art-deco stijl maakte hij in 1917. De set is niet bewaard gebleven, maar was bekend van foto's, waarna er replica's van zijn gemaakt.

Het schaakspel sprak de modernisten van die tijd blijkbaar erg aan. De surrealist Man Ray, die bevriend was met Duchamp, was eveneens een groot liefhebber van het spel, net als Pablo Picasso. Het thema komt regelmatig voor in hun werk. Man Ray fabriceerde in 1920 - ook van afvalmateriaal - een modernistisch schaakspel, dat nu ook in het MOMA is te bewonderen.

De schaakspelen van Duchamp, Max Ernst en Man Ray zijn onder kunstliefhebbers beroemder dan onder schakers, heb ik het idee. Replica's van hun ontwerpen zijn tegenwoordig overigens in allerlei uitvoeringen (hout, glas, zilver, 3D-print, etc.) en

Schaakstukken ontworpen door, van boven naar beneden, Max Ernst in 1920, Marcel Duchamp in 1917 en Man Ray in 1920.

Portrait of chess players. Marcel Duchamp, 1911.

prijsklassen te verkrijgen (even door-klikken).

Huwelijk

Duchamp was zo gegrepen door het schaakspel dat hij rond 1920 zijn bestaan als kunstenaar er helemaal aan gaf en zich volledig op het schaken stortte, volgens hem de allerhoogste vorm van kunst. Hij bereikte als schaker een behoorlijke sterkte en speelde zelfs enkele jaren voor het Franse nationale team, deed mee aan meerdere olympiades en talloze toernooien, zonder overigens de echte top te bereiken. Aan kunst deed hij daarna weinig meer, behalve als het een link met schaken had. Een kortstondig huwelijk liep door zijn schaakmanie al snel op de klippen.

Hans Ree schreef in 1987 - het 100e geboortjaar van Duchamp - een stuk over de schaker Duchamp dat wat dat betreft boekdelen spreekt:

“In 1927 trad Duchamp, tot verbijstering van zijn vrienden, plotseling in het huwelijk met de dochter van een rijke automobiefabrikant. De grote gebeurtenis kon er niet toe leiden dat hij afstand nam van het schaakbord. Man Ray vertelde later, op gezag van Picabia, die met de bruid bevriend was, dat Duchamp tijdens de huwelijksreis iedere avond de bus naar Nice nam om daar naar de schaakclub te gaan. Als hij ‘s avonds laat

teruggekomen was bleef hij ‘s nachts nog urenlang schaakstellingen bekijken. Een avond stond zijn vrouw op toen Duchamp in slaap gevallen was en als een wanhopige vergeldingsdaad lijmde ze de stukken aan het bord. Een paar maanden later werd het huwelijk tot beider opluchting ontbonden.”

Na nog wat verder doorklikken trof ik op een Engelse site een lijst aan van alle schaakevenementen waar Duchamp aan heeft meegedaan. Op die lijst zag ik ook een evenement staan uit 1961 in Amsterdam. Het was iets experimenteels, waarin hij het vanuit New York telegrafisch opnam tegen een Amsterdams jeugdteam, bestaande uit Hans Ree, Tim Krabbé en nog twee anderen.

Ik doorklikken op Tim Krabbé, en ja hoor, in zijn Open Chess Diary nr. 80 staat het keurig beschreven:

“I played him once. In a way. The occasion was a famous exhibition of avant-garde art in Amsterdam in 1961, ‘Bewogen Beweging’ (Moving Movement). I was one of four members of a junior chess club who were invited to play Duchamp in a consultation correspondence game of which the position would be displayed in the exhibition hall. None of us knew anything about Duchamp’s status as an artist or a chess player - he was just ‘some old guy in New York’

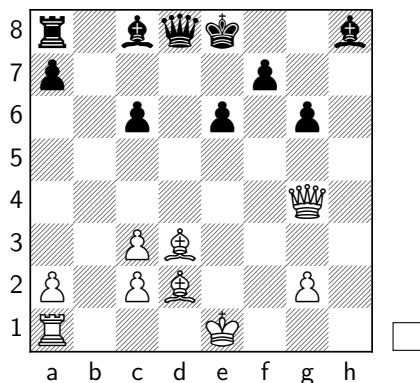
whom we were going to wipe off the board.”

Krabbé geeft ook de partij (ik had niet anders verwacht):

□ Hans Ree, Tim Krabbé, Herman Grimme & Hans Luuring
 ■ Marcel Duchamp

Correspondentieschaak, 1961.

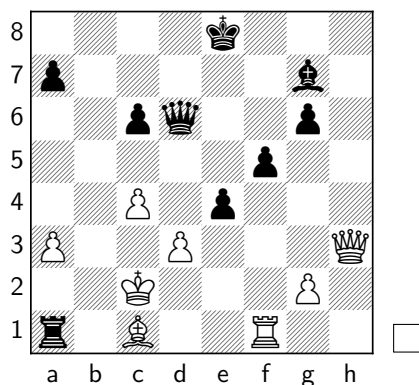
“1. e4 c5 2. ♘f3 e6 3. d4 cxd4
 4. ♘xd4 ♘f6 5. ♘c3 ♙b4 6. e5
 ♘d5 7. ♙d2 ♘xc3 8. bxc3 ♙f8
 9. ♙d3 d6 10. f4 g6 11. h4 dxe5
 12. fxe5 ♙g7 13. h5 ♙xe5 14. ♙g4
 ♘c6 15. ♘xc6 bxc6 16. h×g6 h×g6
 17. ♙×h8+ ♙×h8

18. ♙e2

According to Ree, we should have played ♙×g6 here, with chances for both sides.

18... ♙d5 19. ♙h1 ♙f6 20. ♙f1
 e5 21. ♙g3 ♙e6 22. ♙e4 ♙a6+
 23. ♙d3 ♙c4 24. ♙d1 ♙g7
 25. ♙h4 ♙×d3 26. c×d3 ♙b8
 27. c4 ♙b1+ 28. ♙c1 ♙a1 29. a3
 ♙d6 30. ♙h3 f5 31. ♙c2 e4 and
 we resigned.” 0:1

Ree (grootmeester) en Krabbé zouden bekende schakers worden, ook Luuring en Grimme waren overigens goede schakers (o.a. Nederlands Studententeam). In 1961 waren ze nog scholier of student, Duchamp was 77 en versloeg de jonge helden met zwart. Zoals iemand naar aanleiding van deze partij opmerkte: “Surely the Kortsjnoi of painters”.

N.B.: het artikel van Hans Ree over Duchamp stond in de NRC van 24 juli 1987 en is - inclusief partij - op internet te vinden. Even doorklikken.

Het verhaal van een foto

Door de redactie.

Het boeiende verhaal van Kees over Marcel Duchamp zette redacteur Jos Heesen ook aan het doorklikken. Alras belandde hij op de website van ChessBase waar een artikel te vinden is van André Schulz. Het gaat over

de ontstaanshistorie van een van de bekendste schaakfoto's, wellicht zelfs een van de beroemdste foto's aller tijden. De foto willen we u niet onthouden, het stuk van Schulz is te vinden via deze link: <https://en.chessbase.com/post/the-story-of-a-picture>

Eve Babitz en Marcel Duchamp schaken in het Pasadena Museum of Art. Julian Wasser, 1963.

Mijn Tata tienkamp 2024

Door Henk van Lingen.

Het leven in januari schijnt velen zwaar te vallen. Alle feestelijkheden in december zitten er dan weer op. Voor mij geldt dat niet, zoals denk ik meer schakers doen, kijk ik immer uit naar januari. Blue Monday valt immers samen met de start van Tata Steel Chess. Een schaakvakantie dus! Al jaren sla ik mijn bivak op in **De Banjaert** in Wijk aan Zee, en doe mee aan de tienkamp. En met mij de nodige clubgenoten.

Wat ooit begon als een weekendje weg (de ‘weekendvierkamp’, een onderdeel voor schakers met verkeerde prioriteiten) veranderde meer dan tien jaar terug in tien dagen leven als schaker. Het was clubgenoot Almer Toby die toen de switch naar de tienkamp propageerde met de stellingname dat het toernooi een jaar later wellicht niet meer zou bestaan. Het bestaat nog steeds en we zijn blijven gaan.

Ik begon mijn tienkampcarrière in groep 8. Het jaar erop zat ik in groep 7, een niveau waaruit ik drie maal ben gepromoveerd naar groep 6. Voor de niet-ingewijden: Tata kent groepen op een heel pallet aan niveau's. Groep 8 is voor spelers tot 1400 Elo. Groep 7 voor spelers tussen de 1500 en 1600, groep 6 voor

1600-1700 en groep 5 voor 1700-1800. De hoogste twee geëindigden van een tienkamp mogen het jaar erop een niveautje hoger, ongeacht hun rating op dat moment. Pre-corona was ik twee maal achtereen gepromoveerd, van 7 naar 6 en van 6 naar 5. Die groep 5 stond nog toen vorig jaar de deuren weer open gingen voor amateurs. Te hoog voor mij natuurlijk, ik scoorde vier halfjes. Afgelopen zomer heb ik veel Elo-punten in Dieren achtergelaten. De schade was dusdanig dat ik in Wijk aan Zee in groep 7 leek te moeten aantreden. Ik had me al met dat lot verzoend toen ik twee dagen voor vertrek, de woensdagnacht na onze clubavond om 01.35u (!), een mailtje kreeg van hoofdarbiter Strik:

“Je staat in groep 7 maar je mag ook in 6 omdat je vorig jaar nog in 5 zat. Je hebt dus keus, wat wil je?”

Nou, graag natuurlijk!

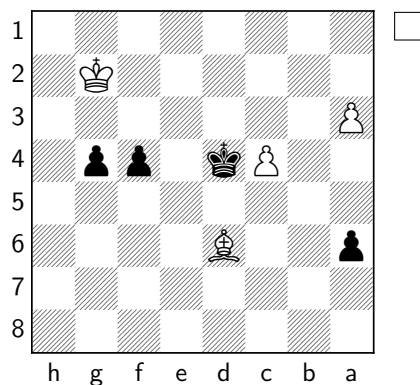
Vrijdagochtend om 9.45u reed ik van huis om zoals elk jaar Arnold en Almer op te halen. En dit jaar tevens René de Korte. Na deze toer door Utrecht ging de rit naar dat merkwaardige dorp onder de rook van Tata, dat twee weken per jaar het middelpunt is van de mondiale schaakwereld. Almer maakte zich zorgen of we wel tijdig zouden arri-

veren. Extinction Rebellion had het eerste Tata-weekend auto's opgehouden op de enige toegangsweg tot het schaakwalhalla. Het bleek deze dag loos alarm, maar dit gezelschap zou nog enkele dagen kabaal maken buiten de speelzaal. Ze verstaan de kunst elke mogelijke sympathie voor hun zaak onder de bevolking categorisch de grond in te boren. Zie het dwarsbomen van forenzen op de A12 of de ring Amsterdam. In de speelzaal was de sectie met de grootmeesters afgeschermd door een groot doorzichtig plastic zeil, uit vrees voor fratsen van beroepsdemonstranten. Dit in aanvulling op de verscherpte securitymaatregelen die vorig jaar al waren ingevoerd naar aanleiding van de affaire Niemann.

We checkten tijdig en soepel in bij De Banjaert. Dat is het NIVON-huis aan het begin van het dorp, gerund door vrijwilligers. Een basaal maar prima onderkomen, als je de reguliere hotels niet kan of wil betalen. Er zijn ruim 30 kamers, met gezamenlijke douches en toilet op de gang, een grote huiskamer en robuuste kookfaciliteiten. Tijdens het schaaktoernooi is er zelfs ontbijt af te nemen. Ik was ingedeeld in groep 6A, en moest spelen in **Beachclub Sunsea**. Het gros van de spelers zit in de sporthal **De Moriaan**, maar voor extra capaciteit huist men ook enige groepen in een strandtent. Volgend jaar is de ver-

bouwing van hotel **Het Hoge Duin** gereed, en denkt men daar twee zalen te gaan gebruiken. Op het strand mis je de entourage van de grote zaal, met zicht op de grootmeesters. Maar je zit er wat relaxter, en ik zat op de beste plaats met zicht op de branding. M'n groep was vrij internationaal: een Griek, een Braziliaan, een in Nederland wonende Brit (afkomst India?) en Bob Wheat uit Arizona. Die laatste kenden we al enige jaren. Komt vaker, vorige edities al vaker mee gedineerd.

De eerste ronde kwam ik zeer goed te staan, maar kort na zet 20 voerde ik de knock-out verkeerd uit. Uiteindelijk mocht ik de handen dichtknippen met remise. In onderstaande stelling speelde mijn tegenstander tot mijn verbazing 53. ♖×f4?.

Dat is natuurlijk remise vanwege een randpion en een loper van de verkeerde kleur. Daar kwam wit tot zijn

ontzetting 25 zetten later ook achter.

‘s Avonds aten we met 12 personen (incl. Bob from Arizona) bij **Sonnevanck**. Een Hotel en Grand Café dat al jaren het middelpunt is van het ‘après schaak’. Al is de avondcultuur hier niet meer zoals het geweest is. In vroeger tijden was er tot in de kleine uurtjes livemuziek en hingen types als GM Sokolov en IM Bosboom tot laat aan de bar. Nieuw management in dit etablissement heeft de muziek afgeschaft en sluit de deuren rond middernacht.

In de tweede partij vele malen geweldig gestaan, maar op de een of andere manier de knock-out niet weten te vinden. Na 50 zetten maar remise aangeboden, in een stelling die het beest nog als +3 beoordeelt. Almer is deze dag jarig en vliegt zijn gezin in. Weer met een grote groep eten dus, in **Tarantella**. Wie schaken in Wijk aan Zee zegt, zegt eten bij deze Italiaan. Net als in de zaal tref je hier schakers van alle niveau’s. Van hen voor wie schaken ‘*een snuffelend-graaiend zien*’ is (dixit Donner) tot grootmeesters. De afgelopen 15 jaar hebben aan de tafeltjes naast mij illustere spelers gezeten als Anand, Carlsen, Giri, Shirov, Topalov en Aronian.

De derde ronde bracht een bloedeloze remise tegen onze kennis uit Arizona. Na het eerste weekend der-

halve drie halfjes. Enerzijds tevreden dat ik kennelijk mee kan komen, anderzijds wat balen van de gemiste kansen. ‘s Avonds eet de groep bij **Be My Guest**. Een eetlokaal met plaatselijke amateurkoks en een huiselijk inboedel allegaartje (dat je ook schijnt te kunnen kopen). We komen er al enkele jaren één of twee keer per tienkamp.

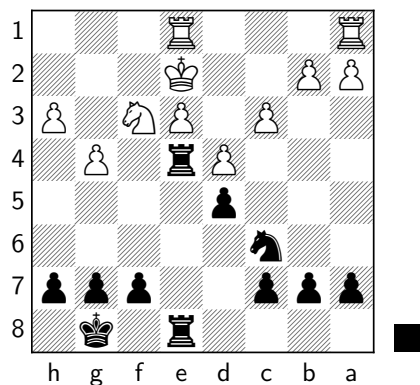
Maandag bracht een partij tegen Ad Goes uit Woerden. Het mooie van een week leven als schaker en een tienkamp is dat je elke dag vooraf weet wie je tegenstander is. Na het ontbijt is het dus voorbereiden geblazen. Van vrijwel al mijn tegenstanders is wel wat te vinden in ofwel mijn aanzienlijke partijverzameling, ofwel via het internet. Na enig gepuzzel ontdek ik doorgaans ook de Lichess-accounts van mijn tegenstanders, ondanks cryptische namen. Ook tegen Ad Goes ging de opening dus wel ongeveer zoals ik had verwacht, en in het middenspel liet hij mij een pionnetje oprapen. Mijn stelling werd steeds mooier en na een kleine combinatie raapte ik er nog twee op en was het wel gedaan. Mijn eerste volle punt. Een dag later volgde het tweede, tegen een speler die denk ik een groep te hoog zat. Dat ging lekker zo, en op de dinsdagavond kookten Martijn en René in De Banjaert voor 8 personen. Quiche en wijn. En snelschaak.

Nog één partij te gaan tot de rustdag, en wel tegen de Braziliaan. Dat was een bijzondere verschijning. Zwaar ingepakt, mondkapje, en waggelend met rolkoffer. Mogelijk een vorm van fysieke invaliditeit. Bivakkeerde in Amsterdam en was vrijwel elke dag te laat. Na het toernooi vroeg ik hem of hij meteen naar huis ging. Maar nee, hij was een paar maanden in Europa. Deed Tata, iets in Berlijn, en het Aeroflot Open in Moskou (eh...?). Ik had me 's ochtends voorbereid op enige lijnen uit het Schots, op basis van wat ik gevonden had over hem. Komt ie met een Philidor. Ook wel Zwarte Leeuw, onder aanhangers. Staat niet heel best bekend natuurlijk, maar ik moest wel even graven wat ook alweer te doen. Na een boeiende strijd kwam ik met voordeel uit de schermutselingen, al moest ik in tijdnood oppassen niet mat te gaan (de partij staat op ons forum). Maar wederom een vol punt!

Op donderdag is het rustdag in Wijk aan Zee. Soms blijf ik, soms ga ik een dagje naar huis zoals dit jaar. Ik moest m'n legotreinieren nog filmen in de huiskamer alvorens die weer richting de remise moesten omdat 'Gluren bij de Buren' kort na Tata bij ons thuis op de rol stond. In ronde 7 op vrijdag wachtte mij de Griek. Ik was natuurlijk stiekem gaan denken aan de mogelijkheid het onmogelijke te doen: promoveren naar groep 5. De

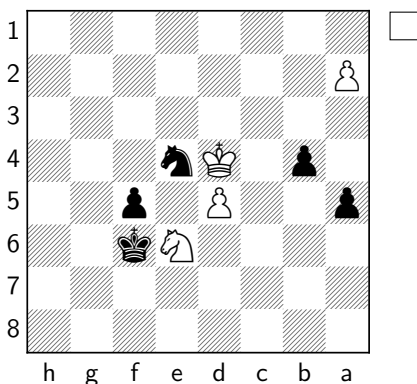
vrijwel a tempo spelende Griek bracht de verwachte opzet op het bord, maar ik liet mij in de loop van de partij langzaam achteruit drukken. En kort na de tijdscontrole verloor ik een stuk en na enig gespartel de partij.

De voorlaatste ronde mocht ik met zwart aantreden tegen koploper Hans Pelt. Het werd een ruilverant van het Frans. Vind ik altijd wel prettig, ook al denkt de witspeler vaak dat de Fransspeler daar niet op zit te wachten. Ik zocht asymmetrisch spel en mede daar wit een tempo inleverde kon ik hem na wat geruil opzadelen met een gedoemde hangende pion:

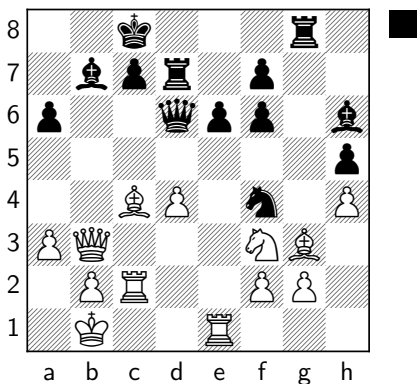

Niet aarzelen, oprapen en met een die torens van het bord ruilen (19... ♖×e3+). Met die pion meer is de rest techniek zeggen we dan. Wel techniek van de lange adem. Met zo'n paard is het immer oppassen. Het kostte hierna nog 45 zetten, waarbij er af en toe een pionnetje geruild werd

en ik natuurlijk zat te vlassen op een gelegenheid de paarden te ruilen. Die kans kwam op zet 62 toen wit blunderde met 62. ♘c5, omdat hij dacht zijn pion te kunnen escorteren:

Onzin natuurlijk, twee zetten later streek hij de zeilen. Daarmee was ik gedeeld koploper geworden met Pelt en de Griek met nog één partij te gaan.

De slotzondag speelde ik met wit tegen Rakesh Pai. Zoals verwacht werd het Frans, maar de Rubinstein variant had ik niet verwacht en krijg ik zelden. Gewoon zelf gaan schaken dus. In bovenstaande stelling produceerde Rakesh de blunder 23... ♖c6?. Ik koos voor 24. ♙×e6. Eerst het paard eraf halen is waarschijnlijk nog iets sterker. De rest was niet zo moeilijk meer. Ad Goes had inmiddels medekoploper Pelt verschalkt. Naast mij zette de Griek met veel aplomb zijn blunderende tegenstander mat. Nadat ik een hand had gekregen van Rakesh was ik gedeeld groepswinnaar en gepromoveerd naar groep 5. Doelstelling volgend jaar: meer dan vier halfjes. Na de analyse en het afscheid in de strandtent kon ik in de Moriaan in de prijzenkamer de gebruikelijk uitbreiding van de collectie ongelezen schaakboeken ophalen.

De grote jongens op het hoofdpodium, waaronder Giri, bleken een barrage voor vier te gaan spelen. Die hebben we maar even afgewacht en aangekeken. Maar Giri blinkt niet uit in dit circusnummer. Daarna terug in de auto naar het gewone leven in Utrecht. Almer en René, die ook in de strandtent speelden, vertellen dat ze in het slotweekend de partij van hun leven gespeeld te hebben. Hopelijk zien we die in een volgende Balans.

De kubuswoningen in Rotterdam, ontworpen door Piet Blom.

Schach im Freien Blaakse Bos

Door Kees Volkers.

In deze aflevering, lieve lezers en lezeressen (en non-binair), nemen wij u mee naar Rotterdam, en wel naar de Blaak. Dat was vroeger een open water in het oude havengebied van Rotterdam, waar de Rotte in de

Nieuwe Maas uitmondde. In de oorlog (WO II) werd de Blaak gedempt met het puin van de gebombardeerde binnenstad en getransformeerd in een brede verkeersader. Na de oorlog bleef de omgeving nog lang een kale vlakte, tot de gemeente in de jaren '70

besloot dat deze leemte moest worden ingevuld met woningbouw: en wel *sociale* woningbouw, dat kon toen nog. De opdracht ging naar Piet Blom (1934-1999), zoon van een aardappelboer, op sommige sites ook wel ‘provo-architect’ genoemd. En dat zie je terug in zijn werk. Hij is vooral bekend van zijn kubuswoningen in Rotterdam. Deze woningen op palen zijn over de drukke Blaak heen gebouwd, als een soort luchtbrug, je kunt er gewoon doorheen lopen, het is openbaar gebied. In de volksmond

wordt dit ‘het Blaakse Bos’ genoemd. Een ronde woontoren (‘het Potlood’) en kashba-achtige woningbouw aan de Oude Haven maken deel uit van het project.

En, let op, als je vanuit trein- en metrostation Blaak - naast de ‘Markthal’ - de trap op loopt het ‘bos’ in en door de overdekte straat wandelt richting Oude Haven, kom je dus langs het ‘Schaakstukkenmuseum’! Dat zit hier al sinds 2006. Het is ontstaan uit een particuliere collectie die ondertussen is uitgegroeid tot een indrukwek-

Openluchtschaakspel ontworpen door Harry Hoek, te vinden in het Schaakstukkenmuseum.

kende verzameling van 700 schaakspelen in allerlei vormen uit alle hoeken van de wereld. Waarvan één standaard Stauntonset.

Bij dat museum is - alweer enige tijd geleden - de foto op pagina 23 gemaakt van een bijzonder openlucht-schaakspel, ontworpen door Harry Hoek in 2005. De stukken zijn abstracte voorstellingen van Rotterdamse gebouwen, iconen van moderne bouwkunst. In de pionnen herkennen we de kubuswoningen, in de toren het gebouw De Maas, in het paard het Scheepvaart- en Transportcollege, in de looper het WTC gebouw, de dame is gevormd naar de Erasmusbrug ('de Zwaan') en de koning naar de Euromast. Het spel is ook te koop in tafel-uitvoering: 250 euro, maar dan heb je ook wat.

De XL-versie is destijds een tijdje

in de hal van de stedelijke bibliotheek geplaatst (in 'het Potlood'), maar daar kwam groot protest tegen van de vaste schakers die daar altijd te vinden waren. Wij schakers herkennen dat onmiddellijk, want leuk voor de schoorsteenmantel, dat alternatieve gedoe, maar serieus schaken doen we met 'gewone' stukken! Het artistieke schaakspel werd toen al snel weer ingewisseld voor het Stauntonspel, dat daar altijd druk wordt gebruikt. Dus als je een keer 'in Rotjeknor' (spreek uit 'Jotjeknoj') belandt, loop dan eens door het Blaakse Bos. Het Schaakstukkenmuseum kost maar 2 euro. Zie ook Schaakstukkenmuseum.nl (veel foto's en verhalen). Bezoek er vlak naast eventueel nog de museumwoning, kan je zien hoe dat woont in zo'n kubus. Daarna een terrasje aan de Oude Haven met uitzicht op museumwerf en Het Witte Huis.

De oudste moderne opening?

Door Jos Heesen.

Het had altijd de naam van een saaie opening, maar gezien de huidige grootmeesterpraktijk is het Italiaans (of *Giuoco Piano*) nog immer voldoende voor goed spel. Daarom is het zo bijzonder dat, in een van de oudste schaakboeken, deze opening al geanalyseerd wordt! Maar is het daarmee ook de oudste opening zoals door sommigen wordt beweerd?

Het was Lucena die in zijn boek uit 1497, *Repeticion de amores e arte de axedres con CL iuegos de partido*, het Italiaans analyseert. Dit is het oudste nog bestaande *gedrukte* boekwerk met het schaakspel als thema. De titel luidt vrij vertaald: ‘Verhandeling over liefde en de schaakkunst in 150 partij-stellingen’. Die 150 stellingen waren er 75 volgens de oude regels (‘*del viejo*’) en 75 volgens de nieuwe spelregels (‘*de la dama*’).

Er is een nog oudere referentie naar een opening, gespeeld volgens de huidige spelregels, en dat is het *Scandinavisch*. Het was niet in een echte partij, maar verzonnen door de schrijver van het *Scachs d’Amor* manuscript, dat gedateerd wordt tussen 1475 en 1480. Dit manuscript, met als volledige titel *Hobra intitulada scachs d’amor feta per don*

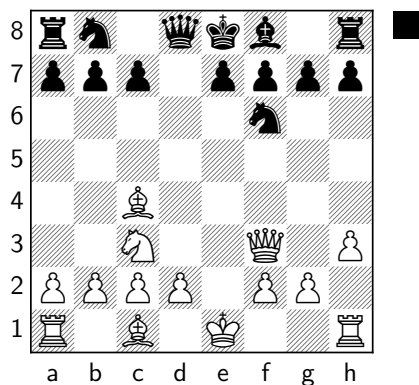
Francí de Castellví e Narcís Vinyoles e mossèn Fenollar, beschrijft een schaakpartij, vervat in een gedicht waarin ook de liefde weer een rol speelt. Omdat hierbij de moderne regels gehanteerd worden, wordt dit handschrift algemeen gezien als de ‘geboorteplaats’ van het moderne schaak. Dit is die partij:

□ Vinyoles

■ Castellvi

Valencia, 1980.

1. e4 d5 2. exd5 ♖xd5 3. ♘c3 ♜d8
4. ♙c4 ♘f6 5. ♘f3 ♙g4 6. h3 ♙xf3
7. ♜xf3

7... e6 8. ♜xb7 ♘bd7 9. ♘b5
♜c8 10. ♘xa7 ♘b6 11. ♘xc8
♘xc8 12. d4 ♘d6 13. ♙b5+
♘xb5 14. ♜xb5+ ♘d7 15. d5
exd5 16. ♙e3 ♙d6 17. ♜d1 ♜f6

18. ♖×d5 ♗g6 19. ♙f4 ♙×f4
20. ♗×d7+ ♖f8 21. ♗d8♯

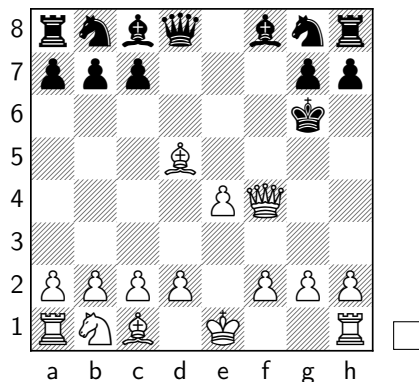
Voor de zoektocht naar de oudste opening heeft het niet veel zin om nog verder terug te gaan in de tijd. Het schaakspel werd toen met andere regels (met name met een andere gang der stukken) gespeeld.

Lucena's boek uit 1497.

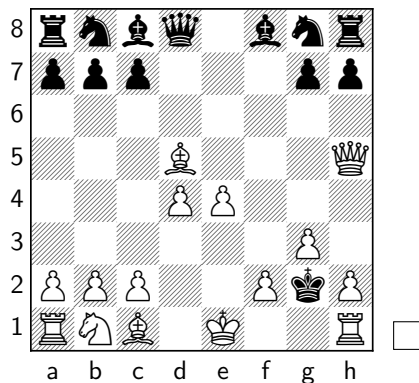
Die overgang van de oude naar nieuwe regels speelde Lucena ook nog parten in zijn analyses. Met name de toegenomen reikwijdte van loper en dame en daarmee de toegenomen zwakte van f7 en de kracht van de a2-g8 diagonaal ontging hem soms. Zie bijvoorbeeld de analyse:

1. e4 e5 2. ♘f3 f6 3. ♘×e5
f×e5 4. ♗h5+ ♖e7 5. ♗×e5+
♖f7 6. ♙c4+ d5 7. ♙×d5+ ♖g6
8. ♗g3+ ♖f6 9. ♗f4+ ♖g6

Hier is het uit met 10. ♙f7♯, maar Lucena gaat vrolijk verder met:

10. ♗f7+ ♖g5 11. d4+ ♖g4
12. ♗f3+ ♖h4 13. g3+ ♖h3
14. ♗h5+ ♖g2

En hier kondigt Lucena mat aan met 15. e5, maar 15... ♗×d5 verhindert dat.

Eindspelrubriek

Aflevering 5 - Dertien puzzels voor de eindspeltraining op de club

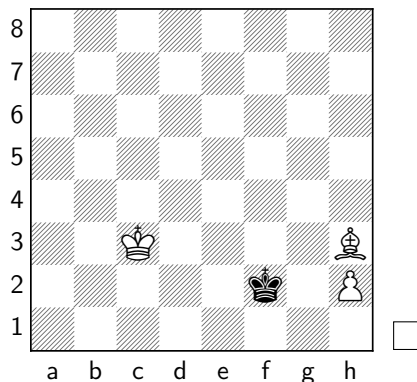
Door Roel de Lange.

In deze aflevering aandacht voor eindspelen uit de interne competitie van De Rode Loper, en voor een aantal puzzels die geschikt zijn voor eindspeltraining op de club. Een uur-tje training voorafgaand aan de speelavond zou te gebruiken zijn om dit soort stellingen uit te spelen op verschillende borden en dan de uitkomsten te vergelijken. De stellingen in deze aflevering zijn bruikbaar omdat ze praktisch belang hebben of omdat ze een heel goede eindspeltraining voor clubspelers vormen, zelfs als ze in de praktijk niet zo heel vaak voorkomen. Deze keer een aantal kleinere (maar niet per se makkelijke!) puzzels, en een paar grotere.

Stelling 1. Om er in te komen: een studie van Frink. Ik vond hem in Balogh & Mikhachishin, *Mastering Minor Piece Endgames, deel 1, Chess Evolution 2014*, p. 14. Tip: er is slechts één winnende zet.

Stelling 1

Wit aan zet.

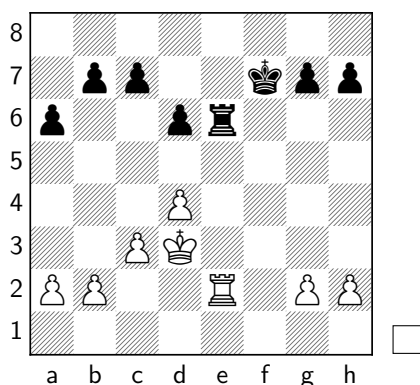

Tempi

Stelling 2. Op de Rode Loperclubavond van 7 juni 2023 ontstond in de partij Laurens Pollmann - Marcel Scholten op een bepaald moment de volgende stelling.

Stelling 2

Wit aan zet.

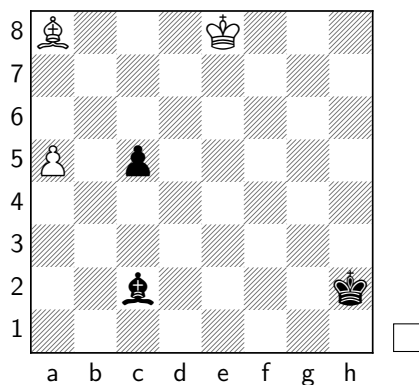
De belangrijke vraag is natuurlijk: torens ruilen of niet? Is ♖f2 een manier om voordeel te krijgen (of te houden)? Moet wit wachten tot zwart torens ruilt? Na torenruil lijkt remise (vrijwel) onontkoombaar. In de partij ging wit verder met $1. \text{♖e5?}$. Waarna een tempostrijd ontstond die bijzonder interessant was, en die uiteindelijk uitliep op een stelling waarin wit drie tempi over had. Daarin stond niet wit, maar zwart gewonnen, omdat hij met zijn koning driehoekjes kon maken (♔d7 ♕e7 ♕e6) waar wit niets tegenover kon stellen. Dit van-

wege de dreiging dat de zwarte *d*-pion doorloopt. De spelers besloten in die stelling tot remise, maar dat had zwart dus niet hoeven doen. In de gegeven stelling was in plaats van $1. \text{♖e5}$ de betere zet $1. \text{a4}$ of zelfs $1. \text{g4}$, waarna de stelling nog ongeveer gelijk is.

Stelling 3. Nu we het toch over tempi hebben: de grote Alexei Troitzky (1866-1942) bedacht ooit deze stelling (te vinden in Yochanan Afek, *Anthology of miniature endgame studies*, (2023), no. 551, p. 137).

Stelling 3

Wit aan zet.

Oplossing:

1. a6 c4 2. a7 c3 3. ♔h1!! (geef toe: de laatste zet waaraan je denkt!)

En zwart komt een tempo tekort! Hij kan nog een schaakje geven (♕g6

♙e7), maar doorlopen met zijn pion heeft niet veel zin meer vanwege de matdreiging op g2:

3... c2 4. a8♞ c1♞ 5. ♞g2♯

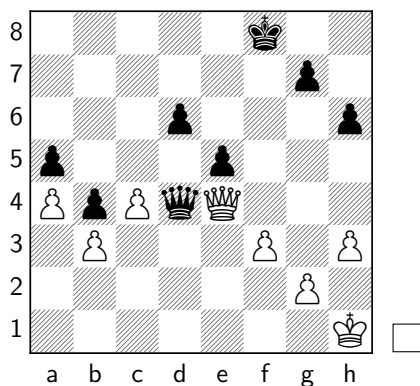
Pionneneindspelen

Stelling 4. Dan een mooi en complex pionneneindspel. We beginnen op het moment dat de dames nog op het bord staan.

Stelling 4

□ Eline Roebers
■ Harika Dronavalli

Wit aan zet.

Kijk er eerst even rustig naar. Moet wit dames ruilen en het pionneneindspel ingaan? Eerst de gespeelde zetten, daarna de analyse.

1. ♞xd4 exd4 2. ♙g1 ♙e7 3. ♙f2 d5 4. c5 ♙d7 5. ♙e2 ♙c6 6. ♙d3 ♙xc5 7. f4 h5 8. g4 hxg4 9. hxg4 g6 10. f5 gx f5 11. gx f5 ♙c6

12. ♙xd4 ♙d6 13. f6 ♙e6 14. f7 ♙xf7 15. ♙d5 ♙f6 16. ♙c5 ♙e5 17. ♙b5 ♙d4 18. ♙xa5 ♙c3 19. ♙b5 ♙xb3 20. a5 ♙c3 21. a6 b3 22. a7 b2 23. a8D b1D+ 24. ♙a6 ♙a2 25. ♙b7 ♙xa8 26. ♙xa8 1/2 : 1/2

Jammer voor wit, het grote Nederlandse talent Eline Roebers. Ze speelt hier tegen Harika Dronavalli in de Wereldbeker 2023 waar ze bij de laatste 16 is aangeland. Op zet 6 van de bovenstaande variant – het partijverloop – doet zij de zet die waarschijnlijk de meeste clubspelers ook gedaan zouden hebben (ik in ieder geval wel, je bent met je koning naar voren aan het rennen en daar ga je nog even mee door, kan niet fout zijn zou je denken), maar... daarmee mist zij een prachtkans: meteen 6. f4! in plaats van één zet later, het maakt groot verschil. Zwart heeft eigenlijk geen zinvolle verdediging meer. Wel is het zaak dat je op de koningsvleugel blijft doorpakken met bijv. g4 of g3, en pas als je flink bent opgemarcheerd ga je de centrum- en damevleugelpionnen consumeren. Bijvoorbeeld:

6. f4 ♙xc5 7. g4 d3 8. ♙xd3 g6 9. ♙e3 h5 10. f5! (10. gxh5 gxh5 leidt tot remise: 11. f5 ♙d6 12. ♙d4 h4 13. f6 ♙e6 14. f7 ♙xf7 lijkt kansloos voor zwart, maar hij is op tijd terug op veld c3 om de b-pion te slaan, waarna de zwarte pion doorloopt om

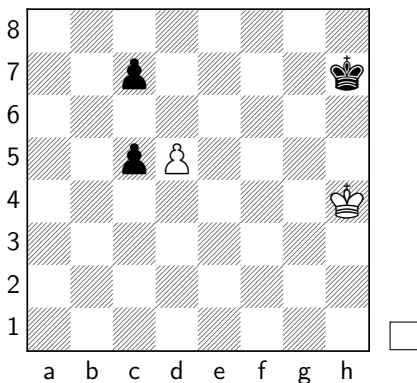
met schaak te promoveren 15. ♖×d5 ♜f6 16. ♜c4 ♜e5 17. ♜b5 ♜d4! 18. ♜×a5 ♜c3 19. ♜b6 ♜×b3 20. a5 ♜c4 21. a6 b3 22. a7 b2 23. a8♞ b1♞) h×g4 11. f6! ♜d6 12. h×g4 g5 13. ♜×d4 ♜e6 14. f7 ♜×f7 15. ♜c4

En wit wint.

Stelling 5. Voor de afwisseling een klein juweel van Zinar. Wit maakt remise. Wit moet natuurlijk in het kwadrant van de c5-pion zien te komen, en dat is niet al te moeilijk. Maar hij moet ook de zwarte koning proberen af te houden van zijn d-pion. Is dat te combineren?

Stelling 5

Wit aan zet.

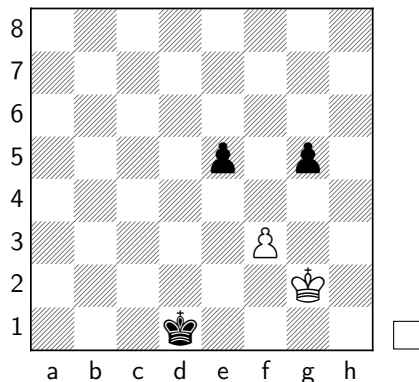
Oplossing:

Ja, door **1. ♜g3!!** Maar niet door **1. ♜g4** omdat die zet beantwoord wordt door het prachtige **1... ♜h6!!** waarna wit in zetdwang is.

Stelling 6. Een studie van Neustadt uit 1890. Koning plus 2 pionnen tegen Koning plus 1 pion. Wit maakt remise.

Stelling 6

Wit aan zet.

Oplossing:

1. ♜h1!! (1. ♜f1? ♜d2 2. ♜f2 ♜d3 en zwart wint; 2... g4 en zwart wint; 1. ♜g3? ♜e1! 2. ♜g2 ♜e2 3. ♜g3 ♜f1 4. ♜g4 ♜f2 en zwart wint) **♜e1** (1... g4 2. ♜g2 en remise) **2. ♜g1! ♜e2 3. ♜g2 ♜e3 4. ♜g3 ♜d2** (4... ♜d4 5. ♜g4 en remise) **5. ♜h2! ♜d3 6. ♜h3!** $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$

Te vinden in het eerste deel van de *Encyclopedia of Chess Endings* (uitgave van Chess Informant, 1982), nr. 986. In de tweede druk (Belgrado 2012), verschenen met in de titel de toevoeging *ECE I – Pawn Endings*, is het nr. 1188 en heeft Neustadt er een voornaam bij gekregen: Hermann.

Mat met paard en loper

De voorbeelden die ik hieronder behandel zijn allemaal recent, uit de periode oktober 2023 – januari 2024. Ze laten zien dat ook sterke schakers het moeilijk hebben met dit eindspel. Waarom trainen we dit? Omdat het punten kan schelen, maar ook omdat deze training je inzicht verbetert in de coördinatie van je stukken. Ook als je aan de kant van de kale koning zit! Er zijn drie vuistregels in dit eindspel, afgekort als K+L+P - K.

1. Mat zetten kan alleen in de hoek met de kleur van de loper. Heeft wit de loper van de zwarte velden, dan moet het mat zetten dus op of naast *a1* of *h8* gebeuren.
2. Er is geen vaste volgorde van zetten met koning, paard en loper. Alles hangt af van de plek van de verschillende stukken op het moment dat dit eindspel ontstaat. In het slechtste geval – in het licht van de vijftigzettenregel – kan het mat zetten 33 zetten duren², en als je onderweg een klein foutje maakt dan lukt het niet meer binnen de 50. Maar er zijn ook veel gunstigere uitgangsstellingen.
3. De la Villa, in zijn *100 Endgames You Must Know*, 5e druk

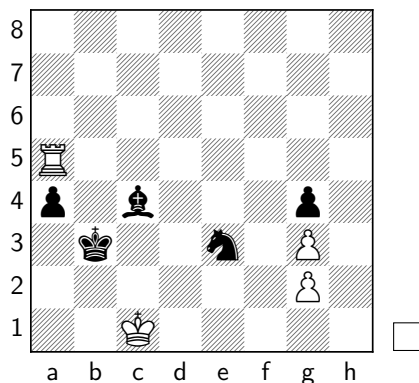
2018, benadrukt dat dit eindspel niet ‘mechanisch’ maar wel ‘logisch’ gespeeld kan worden. Dat is een goede handreiking.

Stelling 7. Het eerste en meest recente praktijkvoorbeeld komt uit de interne Rode Loper competitie, en dateert van 17 januari 2024. We pikken deze partij *Marcel Scholten – Henk Dissel* op na de 49e zet van zwart (**49... ♖b3**):

Stelling 7

□ Marcel Scholten
■ Henk Dissel

Wit aan zet.

Het vervolg:

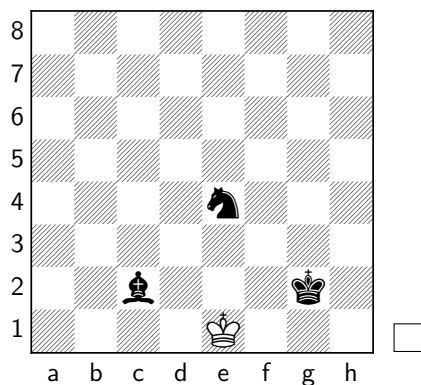
50. ♖a7 a3 51. ♜b7 ♞c3 52. ♖a7 a2 53. ♜x a2! ♜d5 (want ♜x a2 is pat) **54. ♖a3 ♞d4**

Kan wit hier al naar remise afwikke-

²John Nunn, *Understanding Chess Endgames*, Londen 2009, p. 194.

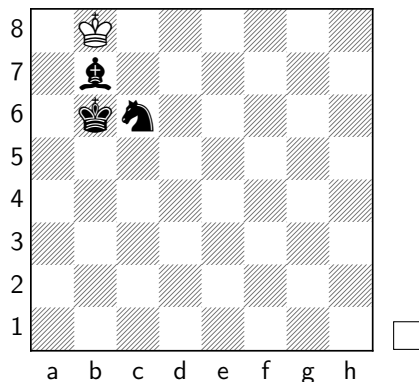
len met ♖×e3, omdat zwart de loper van de verkeerde kleur heeft, of heeft wit zelfs nog winstkansen? Het antwoord op beide vragen luidt: nee, dus wit probeert iets anders.

55. ♖a4 ♖c4 56. ♔d2! ♕xg2
57. ♖b4 (57. ♖a3 of 57. ♖a8 lijken beter geschikt om de druk op de stelling te houden) **♕e3 58. ♖b8 ♕f1 59. ♔e1 ♕xg3 60. ♖e8 ♕e4 61. ♖e7 g3 62. ♖g7 ♔e3 63. ♖g6 ♔f3 64. ♖g7 g2 65. ♖xg2 ♔xg2**

Zwart staat gewonnen, maar hoe werkt het ook alweer? Eerst gaan we naar het eindbeeld: het eigenlijke mat zetten kan zowel door de loper als door het paard gebeuren, maar het kan alleen in de hoek waarvan het hoekveld wordt beheerst door de loper, in dit geval *h1* of *a8*. Daar moet de koning dus naartoe worden gedreven. Dat gebeurt met een manoeuvre

die wel vergeleken is met de letter W, of ook weleens met een naaimachine die zigzagsteken zet³. De slotstelling waarnaar je toewerkt kan zijn:

Verderop – bij Kosteniuk-Koneru – zullen we zien dat de loper soms ook verder weg kan staan. Vervolg van de partij: **66. ♔d1** Dat is voor wit de goede kant op, veld *a1* is veilig.

66... ♔f3 67. ♔c2 ♔e2 68. ♔b2 ♔d2 69. ♔a1

Na enig nadenken geeft mijn Smalfish aan dat het mat in 31 is na **69... ♔c3**, en mat in 26 na **69... ♕c5**. Het vervolg is leerzaam. **69... ♕c5**. Mat in 27, merkwaardig genoeg. Als wit tenminste **70. ♔b1** speelt. **70. ♔b2**. Dit is een belangrijk moment. Hoe krijgt zwart de witte koning uit de hoek, om hem naar een van de witveldige hoeken te

³Vlado Kovacevic, *Pawn Endings*, 2023, bespreekt een aantal elementaire matpatronen, en op p. 14 maakt hij de vergelijking met de naaimachine.

dwingen? Het best gaat dit met het paard via veld *c2*, en er zijn twee routes: de directe *b3-d4-c2*, en de indirecte *e6-d4-c2*; zwart kiest een langzamere manier:

70... ♖d3 **71.** ♖a1 ♜b3 **72.** ♖b2 ♜d4 mat in 33 **73.** ♖a1 ♜c2 **74.** ♖b2 ♜d5 **75.** ♖b1 ♖c3 **76.** ♖c1 ♜a2 **77.** ♖d1 ♜d4 **78.** ♖c1

Grappig genoeg is dit minder goed dan **78.** ♖e1. Je denkt: terug naar de veilige hoek, maar het is hier precies andersom: dit is mat in 13, en **78.** ♖e1 is mat in 18! Nog steeds voor zwart heel goed, natuurlijk.

78... ♜e2 **79.** ♖d1 ♖d3 **80.** ♖e1 ♖e3 **81.** ♖d1 ♜b3 **82.** ♖e1

Onthoud deze stelling. **82...** ♜d4. Je zou denken: als je de koning naar de hoek aan het drijven bent dan is het logischer om het paard ook alvast die kant op te sturen, dus **82...** ♜f4. In dit geval klopt die logica ook, het scheelt 2 zetten naar het mat. **82...** ♜f4 zou mat in 8 zijn. Bovendien is het risico van heen en weer spelen van het paard dat een paar keer dezelfde stelling kan ontstaan.

83. ♖f1 ♖f3 **84.** ♖e1 ♖e3 **85.** ♖f1 ♜e2 **86.** ♖e1

En nu heeft zwart alsnog de kans om zijn paard naar *f4* te brengen.

86... ♜f4 **87.** ♖f1 ♜c4 **88.** ♖e1 ♜b3?

Makkelijker en minder riskant is **88...** ♜d3.

89. ♖f1 ♜e2?

Hier kon wit remise claimen, want met zijn volgende zet kan hij bereiken dat dezelfde stelling voor de derde keer ontstaat met dezelfde speler aan zet. **90.** ♖e1. Wit doet die zet ook maar heeft kennelijk niet geclaimd. Vreemd genoeg geven de engines in zo'n geval automatisch remise ('third repetition'), maar dat is eigenlijk een foute toepassing van de spelregels. Wit moet claimen. En dan komt de wedstrijdleider. De stelling die nu op het bord staat is dezelfde als na zet **82** van wit en na zet **86** van wit. Marcel claimde niet, en op zijn zet volgde **90...** ♜d4. Weer driemaal dezelfde stelling.

91. ♖f1 (en nog een keer) ♜f3 **92.** ♖g2

Nu is het weer mat in 12; wit staat gevaarlijk dichtbij de fatale hoek. **92...** ♜e6. Dit geeft niets weg, maar efficiënter is **92...** ♜d1 **93.** ♖h3 ♖f4 **94.** ♖g2 ♜e1 **95.** ♖f2 ♜d3 **96.** ♖g2 de koning moet terug ♖g4 **97.** ♖h2 ♜f3! **98.** ♖g1 ♖g3 **99.** ♖f1 ♜g4! Dit is de manoeuvre die je moet zien; wit gaat de koning vanaf de andere kant – veld *h3* - afsnijden. **100.** ♖g1 ♜h3! **101.** ♖h1 ♜e1 **102.** ♖g1 ♜f3 **103.** ♖h1 ♜g2#

93. ♖g3 ♜f5 **94.** ♖g2 ♜e5 **95.** ♖g3

♖g6 96. ♖g2 ♖e2 97. ♖g3 ♖f1?

Nu kan zwart weer overnieuw beginnen, want de witte koning wandelt weer de andere kant op.

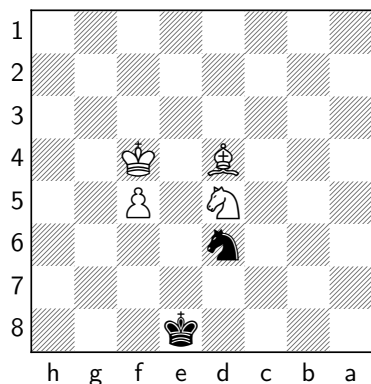
98. ♖f3 ½ : ½

Stelling 8. In het Grand Swiss toernooi op het Isle of Man kwam in het damestoernooi op 28 oktober 2023 stond het in *Kamalidenova-Shuvalova* na de 82e zet van wit zo:

Stelling 8

☐ Meruert Kamalidenova
 ■ Polina Shuvalova

Zwart aan zet.

Zwart heeft hier de keus tussen een moeizame verdediging tegen een veropgerukte pion en een stelling met de koning tegen K+L+P, waarbij ze kan hopen dat het haar tegenstandster niet binnen 50 zetten lukt om mat te geven. Per zet moet er nu

heel goed gekeken worden, het gaat steeds om ‘veldjes afnemen’ en schouderen (zoals we dat bij de pionneindspelen ook hebben gezien). De zwarte koning moet steeds meer in zetdwang worden gebracht. De partij ging als volgt verder: **82...** ♖xf5. Dat is duidelijk. **83.** ♖xf5 en Stockfish zegt: wit kan in 42 zetten mat geven. Dat is krap, een klein foutje en het is 50-plus. **83...** ♖d7. Zwart moet als het enigszins kan weg bij de rand van het bord, het vrije veld in. **84.** ♖b4! Heel goed, zwart kan nu wel **84...** ♖d6 doen (en dat doet ze ook) maar dat helpt niet veel omdat de velden eromheen niet toegankelijk zijn voor de zwarte koning. Maar wit moet ook opletten, want na **85.** ♖f6 kan de koning ook naar de ‘verkeerde’ hoek – veld a8 – rennen. Daarom: **85.** ♠b6! Maar nog steeds is de route via c8 een optie voor zwart.

85... ♖d7 **86.** ♖e5 ♖e7?

Dit bekort het mat-traject. **86...** ♖c8 was aangewezen.

87. ♖c6 ♖d7 **88.** ♖d5?

Dit is dan weer onhandig. **88.** ♖a7! om veld c8 af te nemen was veel beter geweest. **88...** ♖c8! natuurlijk. **89.** ♠e3?. Weer een ongelukje. Deze zet doet niets, maar laat zwart juist het veld b7. Dat was door **87.** ♖a5! te voorkomen geweest.

89... ♖b7! **90.** ♖d6 ♖a8

Zwart gaat uitrusten in de hoek. Het mat is weer ver weg. **91. ♖d8 ♖b8.** En nu? Zwart zal toch uit die hoek moeten worden gedreven of geduwd.

92. ♖c6 ♖a8 93. ♜e6!

Op weg naar veld *c7*

93... ♖b8 94. ♜c7 ♖c8 95. ♙a7!

En zo kan de koning niet meer terug de – voor wit - verkeerde hoek in.

95... ♖d8 96. ♜d5! ♖c8 97. ♜e7 ♖d8 98. ♖d6 ♖e8 99. ♜e6 ♖d8 100. ♙b6 ♖e8 101. ♜f5!

Steeds nu de ‘verende’ beweging van het paard, maar straks is het de beurt aan de loper.

101... ♖f8 102. ♙d8! ♖e8 103. ♙f6 ♖f8 104. ♜d6! ♖g8 105. ♙g5!

Het mat begint in zicht te komen.

105... ♖g7 106. ♖f5! ♖f8 107. ♖g6 ♖g8

Zetdwang.

108. ♙h6 ♖h8 109. ♜f5 1:0

(109... ♖g8 110. ♜e7 ♖h8 111. ♙g7#).

Stelling 9. Opmerkelijk genoeg had dezelfde zwartspeelster twee dagen later, in ronde 6, hetzelfde eindspel, maar dan in de rol van aanvalster. Een soort omgekeerd beeldrijm. We beginnen de partij *Beydullayeva*

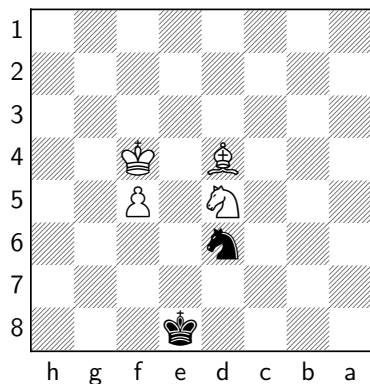
(*Azerbeidzjan*) – *Shuvalova* te bekijken op zet **71. ♖f4**, als er nog pionnen en een loper in het spel zijn.

Stelling 9

□ Govhar Beydullayeva

■ Polina Shuvalova

Zwart aan zet.

Door de zet **71. ♖f4** te doen laat zwart toe dat haar loper eraf gaat. We zien daarna de pionnen een voor een van het bord verdwijnen.

71... ♜xf7 72. g6 ♜d8 73. ♖f5 ♖f2 74. e5 ♜c6 75. g7 ♜e7 76. ♖f6 ♜g8 77. ♖g5 ♙xe5 78. ♖xh5 ♙xg7 79. ♖g6 ♙c3 80. g4 ♜e7 81. ♖f7 ♜d5 82. g5 ♜f4 83. g6 ♜h5! 84. ♖e6 ♖f3 85. ♖d5 ♜g7 86. ♖c4 ♙f6 87. ♖d5 ♖f4 88. ♖d6 ♖f5 89. ♖d5 ♖xg6

Een belangrijk moment, nu begint het tellen in verband met de vijftigzet-

tenregel. Zoals we gezien hebben in het vorige eindspel van Polina Shuvalova moet zwart de witte koning naar *h8* of *a1* drijven. Wit zal proberen zo lang mogelijk in het midden van het bord te blijven rondhangen, en als dat niet meer lukt dan naar een van witte hoekvelden te migreren. En dan maar zien of zwart de techniek voldoende beheerst. In dit specifieke geval mag worden aangenomen dat Shuvalova zich wel goed bewust is van de ins en outs. Voorlopig geeft Smallfish aan dat zwart beter staat (+4.4).

90. ♖e4 ♜d6 **91.** ♖d5 ♖f5 **92.** ♖d6 ♜d4 **93.** ♖d5 ♜e5 **94.** ♖c4 (*94.* ♖c5 was beter geweest, dat houdt meer vluchtvelden voor wit beschikbaar) ♖e4 **95.** ♖c5 ♜c7!

Prima zet, zwart moet haar loper op de *b8-h2*-diagonaal houden. **96.** ♖c4?. Het is niet makkelijk te zien, maar dit maakt het voor zwart een stuk eenvoudiger. **96...** ♜b6!. Als wit nu alsnog naar *b4* schuift heeft zwart tempi gewonnen; andere koningszetten brengen wit dichter bij de fatale hoek (*a1*).

97. ♖c3 ♜f5!

Zwart gaat nu actief velden van wit kunnen afnemen, de koning wordt in de hoek gedreven.

98. ♖d2 ♜e3?

Niet de meest nauwkeurige, zwart kan

nu weer terug naar *b4*; beter was *98...* ♜d4

99. ♖c3 ♜d6 **100.** ♖b4 ♜b6 **101.** ♖c3 ♜a5 **102.** ♖c2 ♖d4!

Alweer de beste.

103. ♖b3! ♖d3! **104.** ♖a4 ♜d2 **105.** ♖b3 ♜e4! **106.** ♖a4 ♖c4! **107.** ♖a3

Enige zet, wit begint in zetdwang te raken.

107... ♜c5! **108.** ♖b2 ♖d3! **109.** ♖a3 ♖c2! **110.** ♖a2 ♜b4

Persoonlijk vind ik *110.* ♜c1 iets mooier, maar in beide gevallen is het mat in 3.

111. ♖a1 ♜d3 **0 : 1**

Chapeau!

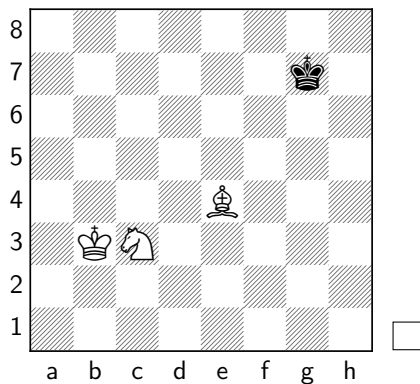
Stelling 10. Ik weet niet of er een record ‘zo laat mogelijk mat zetten met paard en loper’ bestaat, maar het is wellicht in handen van Alexandra Kosteniuk, die er in het WK blitz 2023 in de voorlaatste ronde in slaagde tegen Humpy Koneru deze stelling op het bord te krijgen toen er na een taaie verdediging met de dame tegen paard+loper+toren al 194 zetten (!) gedaan waren. De matvoering verliep daarna – met 5 seconden op de klok – ogenschijnlijk soepel, zodat Humpy op zet 219 opgaf - één zet voor het mat. Stelling na zet 194:

Stelling 10

□ Alexandra Kosteniuk

■ Humpy Koneru

Wit aan zet.

Vervolg:

195. ♖c4	♙f6	196. ♖d4	♙g5
197. ♖e5	♙g4	198. ♜e2	♙g5
199. ♜f3	♙g6	200. ♜f4	♙g7
201. ♜d5	♙h6	202. ♖f6	♙h7
203. ♜g6	♙h6	204. ♜g8	♙h5
205. ♜e5	♙h6	206. ♜g4	♙h5
207. ♖f5	♙h4	208. ♖f4	♙h5
209. ♜f7	♙h4	210. ♜e8	♙h3
211. ♜e3	♙h4	212. ♜g2	♙h3
213. ♖f3	♙h2	214. ♜d7	♙g1
215. ♖g3	♙f1	216. ♜b5	♙g1
217. ♜f4	♙h1	218. ♜a6	♙g1
219. ♜h3			1:0

Uitdaging: kijk thuis zelf of je dit sneller had gekund. Bijvoorbeeld door 199. ♖e6 in plaats van 199. ♜f3. En bedenk waarom!

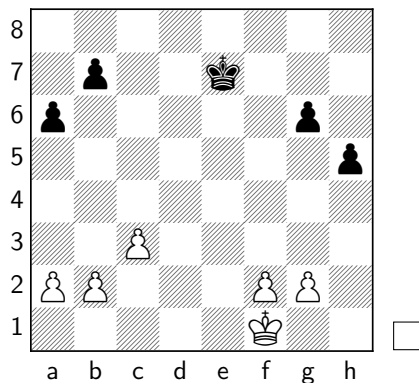
Stelling 11. Een eindspelletje uit eigen archief (Roel de Lange – Stockfish 7, 5 augustus 2022): Geef een oordeel over deze stelling en beantwoord vervolgens de vraag: wint 1. g4?

Stelling 11

□ Roel de Lange

■ Stockfish 7

Wit aan zet.

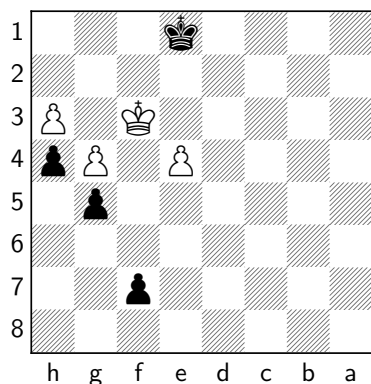

Stelling 12. In Caruana – Giri, Norway Chess (blitz) 29 mei 2023, stond de volgende stelling met beide spelers in flinke tijdnood. Wat te doen?

Stelling 12

□ Fabiano Caruana
 ■ Anish Giri

Zwart aan zet.

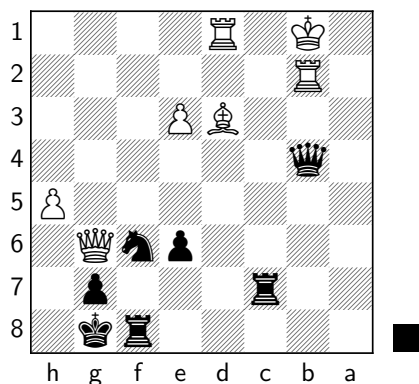
Giri speelde **1... ♔d2??** en de partij werd remise. Winnend was **1... f6!** en wit wordt uitgetempeerd.

Stelling 13. *Lupulescu-Giri*, Julius Baer Cup Divisie 3, 30 augustus 2023 (de spelers zaten thuis achter hun computerscherm). We bekijken de stelling die ontstond na **35. ♖b2**. Moet zwart op remise aankoersen met **35... ♔g4**, of zit er meer in?

Stelling 13

□ Constantin Lupulescu
 ■ Anish Giri

Zwart aan zet.

Giri had aan remise genoeg om door te gaan naar de volgende ronde, en hij speelde **35... ♔g4**. Dat was goed genoeg voor de remise tien zetten later; maar leuker was geweest

35... ♔g4! 36. ♔xg4 ♖b8 37. ♔a2 ♖a7 38. ♔a6 ♖xg4# **0:1**

Tot slot

In de volgende aflevering: de paarden!

Oplossingen eindspelen december

Hier volgen de oplossingen van de vijf eindspelpuzzels op p. 37-38 van het vorige nummer van De Balans (december 2023).

Stelling 1

Met wit aan zet: **1. b6! a×b6 2. c6!!** (dit is de zet die je moet zien) **b×c6 3. a6** en de pion loopt door.

Met zwart aan zet: **1... ♖f5! 2. ♖f3 ♖e5 3. ♖e3 ♖d5 4. a6 b×a6 5. b×a6 ♖×c5 0 : 1**

Stelling 2

Wit gaat met ♖g8 de h-pion ophalen waarna hij met koning en paard de zwarte pionnen op de damevleugel in bedwang houdt en tenslotte verovert. Bijvoorbeeld

1... a6 2. ♖g8 ♖×g4 3. ♖×h6 ♖f4 4. ♖b4 ♖e5 5. ♖c4 ♖d6 6. ♖g4 ♖c6 7. ♖e5 1 : 0

Stelling 3

Wit heeft maar twee zetten: **1. ♖f5 ♖f7 2. g5 ♖g7 3. g4 ♖f7 4. g6 h×g6 5. ♖g5 ♖g7 6. ♖f4** enz. leidt tot remise.

Dus wit speelt

1. ♖h5! ♖f7 2. ♖h6 ♖g8

Omdat wit tempozetten heeft moet zwart de ruil van de h-pion tegen de

voerste g-pion toelaten, waarna wit gewonnen staat:

3. g5 ♖h8 4. g4 ♖g8 5. g6 h×g6 6. ♖×g6 1 : 0

Stelling 4

Grigoriev, *Pionnenkunstenaar!!* Deel 1, p. 30-32.

Zwart dreigt van alles, maar er is redding voor wit: **1. ♖d5!!** en er kan volgen:

1... ♖g2! 2. h4 ♖×f2 3. h5 ♖e3 4. h6 f2 5. h7 f1 ♖ 6. h8 ♖

Zwart kan nog heel veel schaakjes geven, maar winst zit er niet meer in. Dit is de hoofdvariant die Grigoriev als oplossing gaf, en ook de huidige computers geven die oplossing. Als zwart **1... ♖×h2** speelt volgt **2. ♖e4! ♖g2 3. ♖e3 ♖h3 4. ♖×f3 ♖h4 5. ♖f4 ♖h5 6. ♖f5 ♖h6 7. ♖f6 ♖h7 8. f4** en wit wint. Dat is dus niet het beste spel voor zwart.

Stelling 5

□ Arjun Erigaisi

■ Ian Nepomniachtchi

De beste zet zou zijn:

47... ♖e5!!

Nepomniachtchi speelde **47... a2** maar dan is wit net op tijd om de pionnen allemaal tegen te houden:

48. ♖b3 h5! 49. ♗f3 ♗g5 50. g×h5
 ♗×f5 51. ♗e3 ♗g5 52. ♗d2 a5
 53. ♗c2 a4 54. ♖a1 ♗×h5 55. ♗c2 g5
 56. ♖c2 g4 57. ♖e3 g3 58. ♗×a2 ♗g5
 59. ♗a3 ♗f4 60. ♖g2 ♗f3 61. ♖h4
 ♗g4 62. ♖g2 ♗f3 63. ♖h4 ♗g4
 64. ♖g2 ♗h3 65. ♖f4 ♗h2 66. ♗×a4
 g2 67. ♖×g2 $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$

Na 47... ♗e5!! kan volgen:

48. ♖d3 ♗e4

Wit kan proberen de g-pion te veroveren, of zijn eigen pion(nen) op de a-lijn te gaan dekken, bijvoorbeeld

49. ♖c5 ♗f4 50. ♖d3 ♗×g4

en zwart staat gewonnen.

Erratum

In de vorige aflevering van De Balans (december 2023) zijn in het onderdeel ‘Welk eindspel houd ik over’, in de analyse van de partij tussen Els Goudriaan en Bert de Weerd, een paar foutjes geslopen.

- Op p. 29, in het diagram, moet een zwarte pion niet op g7 staan, maar op f7.
- Op p. 30, bovenaan de linkerkolom, staat 32... ♗f5, maar dat moet 32... ♗e6 zijn.
- Op p. 30, bovenaan de linkerkolom, staat 34. h4, maar dat moet 34. c4 zijn.

Rode Lopers combineren

Aflevering 47

Door Peter Das.

Soms is het goed om terug te gaan naar de basis, dus we beginnen makkelijk in deze eerste Balans van 2024. Geen hele diepe lijnen met allerlei vertakkingen of alternatieve oplossingen. Nee, gewoon *tactical vision*. Patronen die je vrij snel zou moeten spotten, zeker met de voorkennis dat er in de stellingen wat te halen valt. Het rekenwerk blijft dus beperkt in deze aflevering.

Deze keer twee inzenders: René de Korte en Timo Können. Altijd fijn als er meerdere inzendingen zijn, dat scheelt mij enorm veel graaf- en spitwerk. Daarnaast was Jacco voor de totstandkoming van deze aflevering ook belangrijk, omdat hij mij tot twee maal toe tipte over een moment in een van de partijen op de liveborden. Ook Henk van L. was behulpzaam met een vergelijkbare tip. René, Timo, Jacco en Henk, bedankt!

Normaalgesproken lopen de oplos-

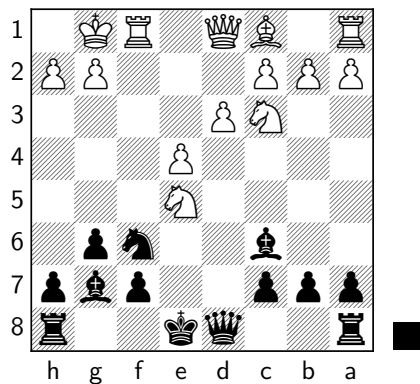
singen in moeilijkheidsgraad op. Deze keer waarschijnlijk ook wel, maar slechts zeer geleidelijk. Zoals in de eerste alinea al aangegeven, zou het oplossen van de zes stellingen deze keer niet al teveel problemen mogen geven. Hoewel, bij een ervan zit er een klein addertje onder het gras. De oplossingen van de puzzels zijn te vinden op p. 57.

Heb jij, net als Jacco, Timo, René en Henk in een van je eigen of anderen recente of minder recente partijen een mooie combinatie gezien en lijkt jou een vermelding in De Balans ook leuk, stuur ze dan met oplossing bij voorkeur in PGN- of FEN-formaat (een screenshot gaat ook wel lukken) op naar drlcombinaties@gmail.com. Fragmenten uit internetpartijen zijn ook welkom, mits ze zijn voorzien van naam of *nickname* van tegenstander, type partij (snelschaak, rapid, correspondentie, etc.) en gespeelde datum. De mooiste ervan worden opgenomen in *Rode Lopers Combineren*.

Stelling 1

☐ Els Goudriaan
☒ Maurice Diederer

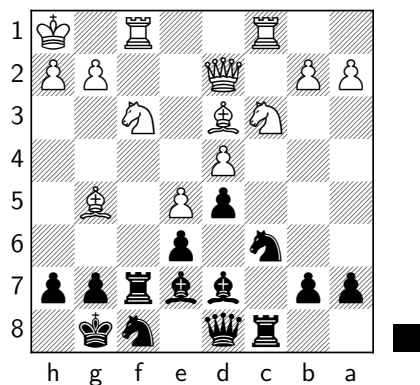
Zwart aan zet.

Stelling 3

☐ Timo Können
☒ Henk van Lingen

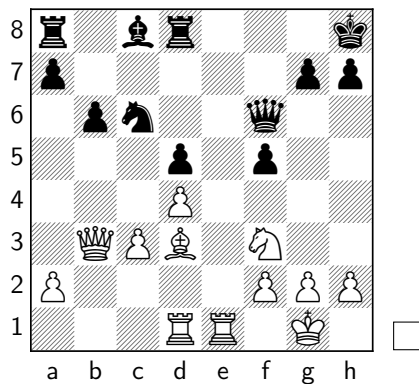
Zwart aan zet.

Stelling 2

☐ Mathijs Haerden
☒ Mark van der Kruijk

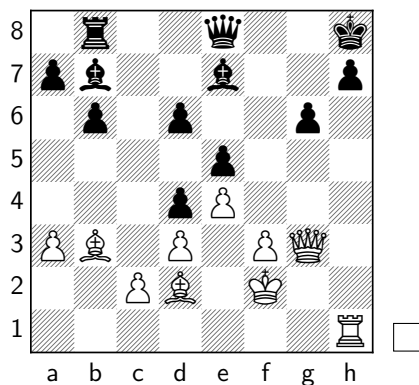
Wit aan zet.

Stelling 4

☐ René de Korte
☒ Roland van Soest

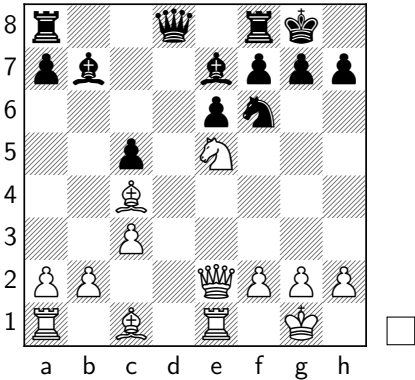
Wit aan zet.

Stelling 5

- Henk van Lingen
- Peter Snieder

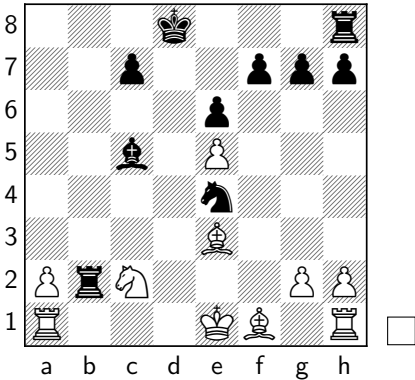
Wit aan zet.

Stelling 6

- Timo Können
- Marcel Scholten

Wit aan zet.

Wat lees je?

Aflevering 3 - Jan Jansen & Kees Volkers

Door Timo Können.

“Ik lees de Balans altijd van A tot Z,” zegt **Jan Jansen** als ik hem on-aangekondigd opbel. “Jouw rubriek dus ook. Maar ik dacht dat ik wel niet in aanmerking zou komen als geïnterviewde, want ik ben nog niet zo lang lid. Bovendien is De Rode Loper mijn tweede club, na Kasteel Lekstroom, waar ik al 47 jaar speel.”

Geen uitvluchten, Jan. Wat ben je aan het lezen?

“Een boek met de titel *Le coup d'état manqué du colonel Diarra Traoré*, een ooggetuigeverslag van de mislukte staatsgreep van 1985 in Guinee. Ik ben net terug uit dat land en heb daar de auteur van het boek opgezocht, de politicus Amadou Damaro Camara. Die heeft destijds als begin-dertiger meegedaan aan die staatsgreep. Het waren politiek zeer roerige tijden, vlak na de dood van dictator Sékou Touré, met veel etnische spanningen. Het boek is een wijze les voor mij: doe nooit mee aan een slecht georganiseerde staatsgreep. Haha!

Ik kende Damaro Camara al wat langer, maar deze keer moest ik hem in gevangenschap bezoeken.

Jan met het boek over de staatsgreep.

Hij is namelijk later voorzitter geworden van het democratisch gekozen parlement, tot er in 2021 een nieuwe staatsgreep kwam, waarbij hij gevangen werd gezet. Inmiddels is hij ziek verklaard, waardoor hij in een ziekenhuis kan wonen in plaats van in de gevangenis. Het komt neer op een soort huisarrest. Hij heeft een mooi geoutilleerd kamertje met airco, maar toch was dit bezoek voor mij de meest dystopische ervaring in mijn leven. Bij die gelegenheid heeft hij me het

boek cadeau gedaan met zijn handtekening.

Dat ik in Guinee verzeild ben geraakt komt door mijn onderzoek als historicus aan de Universiteit Leiden. Mijn specialisme is de orale traditie van West-Afrika. Hét boek van mijn leven, of beter: het verhaal van mijn leven is het Sunjata-epos. Dat is een verhaal dat al eeuwenlang mondeling wordt overgeleverd en dat je kunt vergelijken met westerse epen zoals de Ilias en Odyssee, Karel ende Elegast, of de legende van Koning Arthur. Ik ben er beroepsmatig aan verslingerd geraakt en ben er al meer dan dertig jaar mee bezig. Ik heb het op de band gezet, er analyses van gemaakt, het als boek uitgegeven. Van dat boek heb ik overigens nog exemplaren, dus mensen die het willen kunnen het van me krijgen.” (Het is ook te downloaden. Google op ‘sunjata asc leiden’ en klik op de bovenste link.)

Wat lees je nog meer zoal?

“Vroeger las ik heel veel. Als student woonde ik in de IBB-flat op dezelfde verdieping, de dertiende, als Herman van der Ploeg. Wij werden vrienden – hij is later nog op kraamvisite geweest bij de geboorte van mijn kinderen – en waren beiden zeer toegewijde Reve-lezers. Ik heb nog een metertje Reve staan, ook veel van Dostojevski en Coetzee.

Jan – in ceremonieel gewaad vanwege een plechtigheid – wordt geïnterviewd voor de nationale televisie van Guinee.

Maar door het beroepsmatig vastleggen van *oral history* heeft westerse literatuur en de dominantie ervan gaandeweg iets vreemds voor me gekregen, het boezemt me nog net geen afkeer in. Nu lees ik dus nog maar weinig boeken, tot ergernis van mijn vrouw en een van mijn zoons. Het laatste was De Pool van Coetzee. Daar had ik wel bewondering voor, maar met gemengde gevoelens.

Ik ben dan ook al mijn halve leven bezig met het redden van een geweldig verhaal dat heel erg leeft in West-Afrika, maar nauwelijks is opgeschreven. De mensen daar geloven echt dat het allemaal zo gebeurd is, dat het over hun voorouders gaat en de dingen beschrijft die zij hebben gedaan. De verhalen zijn rechttoe-rechtaan. Die epiek is zo levend vergeleken met een briljante, kunstmatige exercitie als die van Coetzee. Het is een heel andere beleving van literatuur, het zijn uitersten.”

En schaakboeken?

“Ik heb een abonnement op *New In Chess*, dat lees ik altijd helemaal. Schaakboeken lees ik maar af en toe. Behalve *The Hippopotamus Defence* van De Santis: dat is mijn bijbel, het

ligt naast mijn bed. Het Nijlpaard is mijn lijfopening geworden sinds ik dat boek heb gekregen, in mijn begintijd bij De Rode Loper. Het is een geweldig systeem. Ik ben een klungelaar, een 1600-speler, en toch heeft iedereen het erover hoe ze toch dat Nijlpaard van me moeten verslaan. Kees Volkers heeft er een heel artikel over geschreven. Ik speelde altijd al graag *b6* met zwart, maar werd vaak weggedrukt. Bij de Hippo ben je gedwongen om op een gegeven moment een tegenactie te ondernemen, en die gaat goed of fout. Mijn partijen duren nu veel korter en ik speel minder vaak remise. Mijn rating is er niet lager van geworden en ik heb veel meer lol. Een duidelijke vooruitgang!

Eric van Aart heeft jarenlang naast me gewoond in Oog in Al en is in navolging van mij ook gaan spelen bij Vianen, dat later is opgegaan in Kasteel Lekstroom. Toen het met zijn werk ging botsen is hij naar De Rode Loper gegaan. Leuk dat het nu andersom is: sinds 2021 speel ik bij Erics club. Het contact met Herman is daardoor ook weer intensiever geworden. Mede door die vrienden is De Rode Loper een club waar ik me thuis voel.”

Kees poseert als Arend van de Lagemaat. Op vakantie in Manchester, 1986.

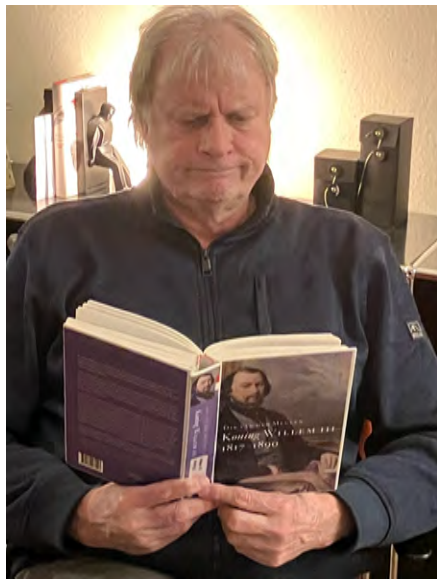
Kees

“Ik heb al eens tegen je gezegd dat ik het leuk vind dat je deze rubriek bent begonnen, dus ik kan moeilijk weigeren,” zegt **Kees Volkers** als ik hem bel. Waarna hij een indruk bevestigt die in deze rubriek langzamerhand begint te ontstaan: dat de helft van de Rode Lopers zich beroepshalve of als hobby met geschiedenis bezighoudt. “Ik ben aan het lezen in *Koning Willem III 1817 – 1890*, een boek dat ik van de bibliotheek heb geleend. Sinds mijn vrouw een paar maanden geleden met pensioen is gegaan – ze zat in het onderwijs – heb-

ben we namelijk weer meer tijd om te lezen en zijn we weer lid. Inmiddels werkt ze trouwens toch weer twee dagen per week in de zorg, gewoon omdat ze dat leuk vindt.

Ik ben al wat langer met pensioen, tweeënhalf jaar. Ik blijf wel schrijven, want ik houd van mijn werk als publicist. Ik hoef nu natuurlijk minder te doen, maar de afgelopen twee jaar heb ik het toch druk gehad. Als je in een bepaald wereldje zit, word je gevraagd. Ik heb aan wandelgidsen gewerkt en aan de website van de Stichting Erfgoed Nederlandse Biercultuur, onder andere aan hun Canon

van de Nederlandse Biercultuur. Afgelopen december is die ook in boekvorm uitgekomen, daar is wel wat publiciteit voor geweest.”

Kees verwondert zich.

Werk je ook nog voor brouwerij Hommeles, die je hebt helpen oprichten?

“Nee, daar ben ik een paar jaar geleden mee gestopt. Ik heb alleen nog een ‘adviserende functie’. Dat houdt in dat ik het bier proef en zeg of ik het lekker vind. Het is leuk dat onze bieren op de club bij het vaste aanbod aan de bar horen. Vooral de Scharrelaar is een groot succes. Geurt van de Wal treedt op als tussenpersoon tussen de brouwerij en de club.”

Maar ter zake, wat is dat eigenlijk voor een boek dat je leest?

“Het is een biografie van een jaar of tien geleden, geschreven door een vrij bekende historicus, Dik van der Meulen. Wel boeiend.”

Dat klinkt niet onverdeeld enthousiast.

“Nou ja, hij streeft naar historische volledigheid. Met enorm veel details, dat is niet altijd bevorderlijk voor het leesplezier. Maar het onderwerp is heel interessant. Het is eigenlijk verschrikkelijk wat de koninklijke familie allemaal heeft uitgevreten, vooral de Willems. Met name Willem III heeft een aaneenschakeling van schandalen veroorzaakt. Het was dus niet zo dat men niet wist wat hij uitvoerde, maar het werd geaccepteerd. Later hebben we natuurlijk nog de schuinsmarcheerder Bernhard gehad. Voor mij als antimonarchist is het verbazingwekkend dat die dynastie nog altijd overeind blijft. ‘Van mijn belastingcenten’, zeg ik er dan bij.

De tijd van Willem III was een heel boeiende. Het was de tijd van de eerste spoorwegen, het droogleggen van het Haarlemmermeer, het graven van het Noordzeekanaal, de opkomst van de industrie. Door Thorbeckes Grondwet van 1848 en Gemeentewet van 1851 gingen het staatsbestel en de macht van de koning op hun kop. Daar was Willem III tegen. Hij

is jong koning geworden, zijn vader overleed toen hij 31 of 32 was. Er is een verhaal dat hij hem heeft doodgeslagen. Misschien is dat niet waar, maar misschien ook wel, ik verbaas me nergens over.”

Had hij niet de bijnaam Koning Gorilla?

“Ja, hij was groot en sterk, zag er goed uit en ging daar prat op, had buitenechtelijke verhoudingen. Ondanks de schandalen was hij populair bij het volk, mede omdat hij bij de vele watersnooden vooraan stond om de mensen te helpen en ze moed in te spreken. Ik ben pas op de helft, het ergste moet nog komen. Alle drie zijn zonen zijn voortijdig gestorven en er werd gevreesd voor het voortbestaan van het Koninklijk Huis. Daarom is hij op zijn oude dag nog met de piepjonge Emma getrouwd, die voor nageslacht heeft gezorgd in de vorm van Wilhelmina. Maar het verhaal gaat dat zij is verwekt door een adjudant. Willem was misschien helemaal niet meer in staat om voor nageslacht te zorgen, onder andere omdat hij syfilis had. Daar wil ik wel het fijne van weten.”

Lees je het liefst historische boeken?

“De laatste tijd wel, nonfictie heeft sowieso mijn voorkeur. In romans ben ik minder geïnteresseerd, in detectives ook niet.”

En schaakboeken?

“Daar heb ik er wel wat van, maar het is al lang geleden dat ik voor het laatst een schaakboek gekocht heb – als ik iets wil weten zoek ik het tegenwoordig op op internet. Mijn favoriete schaakboek is altijd *De Koning* van Donner geweest. Verder houd ik van de boeken van Timman, Ree, de *Schaakcuriosa* van Krabbé. De schaakcultuur, de verhalen rondom het schaken vind ik het leukst.”

Dat past misschien ook wel bij een journalist.

“Nou, journalistiek is voor mij niet de hoofdmoot. In de jaren zeventig en tachtig, na mijn studie geografie, ben ik eerst een tijd leraar aardrijkskunde geweest. Daarna ben ik aan de universiteit gaan promoveren, maar ik heb mijn proefschrift niet afgemaakt. Het onderzoek wel, maar ik had er helemaal geen zin meer in het op te schrijven. Toen ben ik voor mezelf begonnen, nu dertig jaar geleden. Eerst als wetenschapsjournalist, maar geleidelijk kwam ik steeds meer in een straatje terecht dat ik zelf leuk vond: historisch-geografische publicaties, vooral over erfgoed.”

De belangstelling voor industrieel erfgoed is de laatste tijd in opkomst. Ik ben daar pionier in geweest, ik was er al in de jaren zeventig mee bezig. Dat kwam door een studiereis naar de Black Country in Zuid-Wales. Die had als thema: wat moe-

ten we doen met de oude industriegebouwen die nu (in die tijd dus) en masse gesloten worden? We bekeken oude fabrieken, spoorlijnen, dichtgetimmerde tunnels, gesloten kolenmijnen, kanalen die niet meer werden gebruikt. Het was geweldig, ik werd er zo door gegrepen. Een jaar of tien later heb ik ook nog een hele vakantie doorgebracht in Manchester, een stad die vol zit met dat soort industrieel erfgoed.”

Erratum

In de vorige aflevering werd van iedereen de hoeveelheid schaakboeken vermeld, behalve van degene die er de meeste heeft: de collectie van Henk Dissel beslaat dertig meter (!). Dat mocht ik van hem eigenlijk niet alsnog vermelden, maar met het oog op de clubgeschiedenis doe ik het toch. “Ik heb een kamer met zeven kasten met schaakboeken erin,” zei Henk. “John Temming noemt dat mijn inloopboekenkast.” De boeken passen echter niet allemaal meer in die kamer...

Jubilarissen Henk Boon (links) en Marcel Bijlsma (rechts).

Kerstsfeer

Door Els Goudriaan.

Het kersttoernooi op 20 december was een doorgeefschaaktoernooi. Doorgeefschaak wordt gespeeld in duo's. Eén persoon uit elk duo speelt met wit en de ander met zwart. Geslagen stukken geef je aan je medespeler naast je, hij kan de stukken weer inzetten in zijn eigen partij. Dit leidde natuurlijk tot hilariteit, verwarring,

frustratie, spanning en vooral gezelligheid.

Op de avond werden ook twee jubilarissen gehuldigd. Dat waren Marcel Bijlsma (25 jaar lid en tevens oudvoorzitter van onze club) en Henk Boon (40 jaar lid). Zij ontvingen samen, naast de fles met speciaal etiket voor hun jubileum, als duo ook nog eens de mooiste prijs in het toernooi.

ZAK 's effe door

Aflevering 2

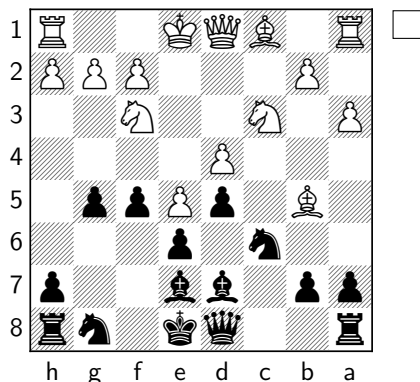
Door ...

Ronde 6 kwam ... aanwaaien en ik werd tegen haar ingedeeld. Ze speelde erg snel, ik nog sneller, daarvoor misten we beiden goede zetten.

ZAK, 9 augustus 2023, Ronde 6.
{Commentaar tussen accolades is van Fritz.}

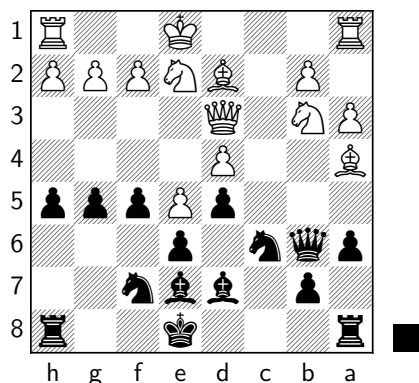
1. e4 c5 2. c3 f5 3. e5 d5 4. d4 cxd4
5. cxd4 e6 6. ♖f3 ♘c6 7. ♘c3 ♙e7
8. ♙b5 ♙d7 9. a3 {Wit is iets be-
ter.} 9... g5?

Wit heeft mijn gambietalternatief afgeslagen en ik besluit tot drastische stappen met g5. Deze zet verliest, waarom? Eenvoudige stap 3 combi-

natie.

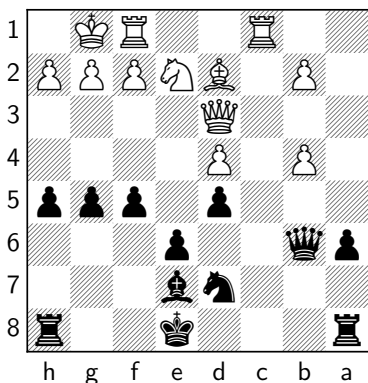
10. ♘d2? h5? (gewoon Pxd4 en de partij is half gewonnen) 11. ♘b3 ♙b6 12. ♙d3 a6 13. ♙a4 ♘h6 14. ♙d2 ♘f7 15. ♘e2?

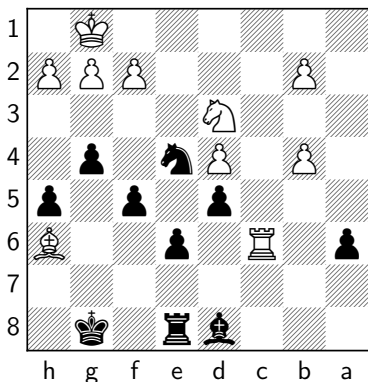
We spelen hier allebei redelijke vlot en missen allebei ♘cx e5. Want ♙a4 staat nu ongedekt. Kan ook op zet 16 en 17.

15... ♙a7? 16. ♘a5 ♘fd8 17. ♖c1 b5 18. ♘xc6 ♘xc6 19. ♙c2 ♙b6 20. O-O b4 21. ♙a4 ♘xe5 {1.45/22} 22. ♙xd7+ ♘xd7 23. axb4

Geen tijd om terug te slaan op b4. De zwarte koning staat op de tocht. En uiteraard 23... ♙xb4 24. ♙xg5 en we hebben Leerdammer.

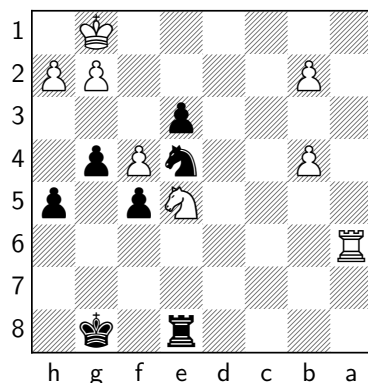

23... ♖f7 24. ♖c2 ♖ac8 25. ♖fc1
 ♗b7 26. ♗f3 ♖xc2 27. ♖xc2
 g4 28. ♗f4 ♕d8 {1.16/25 Pre-
 vents ♖c7} 29. ♗d6 ♜f6 30. ♜f4
 ♖e8 31. ♜d3 ♜e4 32. ♗f4 ♖g8
 33. ♗h6 ♗h7 {0.87/24 Temt ♗g6+.
 Actief tegenspel!} 34. ♖c6 ♗xh6
 35. ♕xh6

Dames zijn geruild, nu nog een slecht eindspel. Pion a6 is verloren. ♖e4 staat mooi maar doet niet zoveel.

35... ♙f6 36. ♚e3 e5 37. dxe5
 ♙xe5 (zwakke pion *e6* weg) 38. ♖xa6
 (zwakke pion *a6* ook weg) 38... d4
 39. ♜xe5? (het paard blijft aange-
 vallen staan) 39... dxe3 40. f4 (redt
 de boel niet)

40... e2 41. d3 d8

En wit gaf op. Na ♖e1 volgt ♔d1 en het paard kan niet worden gedekt.

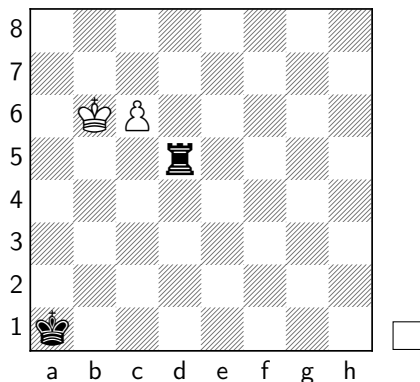
De Saavedra-positie

Door Jos Heesen.

De **Saavedra-positie** is een van de bekendste eindspelstudies. De positie is vernoemd naar de Spaanse priester Fernando Saavedra (1849–1922), die, toen hij in de late 19de eeuw in Glasgow woonde, een winstvariant zag in een positie waarvan men toentertijd dacht dat het remise was.

De Saavedra-positie

Wit aan zet.

Het is van de weinige posities waarin Koning + Pion het winst van Koning + Toren en tegelijkertijd een van de beroemdste voorbeelden van onderpromotie.

Het is bovendien een voorbeeld van hoe een schaakspeler wereldberoemd kan worden met één zet!

Oplossing:

1. c7 ♖d6+ 2. ♜b5 (2. ♜c5? ♖d1 en 3... ♖c1!. Als 2. ♜b7? ♖d7 pint de pion.)

2... ♖d5+ (of 2... ♖d2 3. c8♞ ♖b2+ 4. ♜a4 ♖a2+ 5. ♜b3 ♖b2+ 6. ♜c3 en wit wint)

3. ♜b4 ♖d4+ 4. ♜b3 ♖d3+ 5. ♜c2! ♖d4! 6. c8♞!

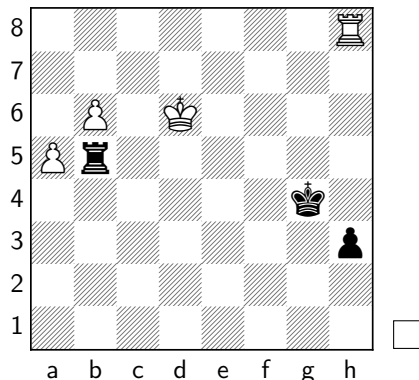
Dreigt 7. ♖a8+; en niet 6. c8♞? ♖c4+! 7. ZZQxc4 vanwege pat!

6... ♖a4 7. ♜b3

Zwart verliest nu zijn toren (en wit wint daarna eenvoudig) of hij gaat mat door 8. ♖c1.

Geschiedenis en achtergrond

De studie heeft een prachtige geschiedenis die begint bij een partij Richard Fenton vs William Potter uit 1875:

Vanuit de positie hierboven speelden zij

1. ♖xh3 ♜xh3 2. ♜c6 ♜xa5 3. b7 ♜a6+

en men besloot tot remise. Maar Zukertort gaf in het *City of London Chess Magazine*, in 1875, aan dat wit kon winnen met

4. ♜c5

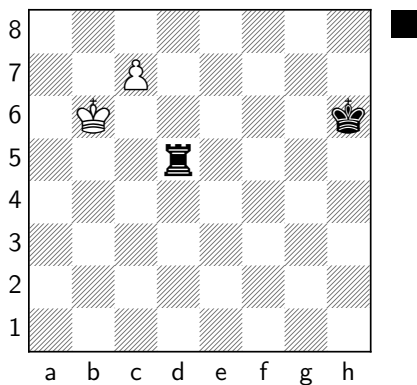
Niet 4. ♜b5 ♜a1 want wit kan dan niet promoveren vanwege 5... ♜b1+.

4... ♜a5+ 5. ♜c4 ♜a4+ 6. ♜c3 (of 6. ♜b3 ♜a1 7. ♜b2)

6... ♜a3+ 7. ♜b2

En wit kan winnen met de Dame tegen de Toren (dat was al aange-toond in een studie van Kling en Horwitz in *The Chess Player* van September 1853).

Toen Potter overleed (in 1895) publiceerde Barbier onderstaande positie in zijn schaakrubriek in de *Glasgow Weekly Citizen* van 27 April 27, 1895. Hij dacht dat dit de positie was die was voorgekomen in Fenton-Potter. Maar zijn geheugen faalde want bovenstaande positie kwam in die partij nooit voor, maar was gepubliceerd als een studie met “Zwart begint en Wit wint”.

Conform de methode zoals gedemonstreerd door Zukertort:

1... ♜d6+ 2. ♜b5 ♜d5+ 3. ♜b4 ♜d4+ 4. ♜b3 ♜d3+ 5. ♜c2 ♜d4!

Toen Barbier in zijn volgende rubriek de oplossing gaf, beweerde hij dat, als de zwarte koning van h6 naar a1 werd verplaatst, de studie remise zou zijn. En in de daarop-volgende rubriek gaf hij als oplossing

1... ♜d6+ 2. ♜b5 ♜d5+ 3. ♜b4 ♜d4+ 4. ♜b3 ♜d3+ 5. ♜c2 ♜d4! 6. c8♞ ♜c4+ 7. ♞xc4 pat!

Maar hier reageerde Saavedra op, en stelde dat 6. c8♞ alsnog wint.

Het was uiteindelijk Lasker die in *The Brooklyn Dairy Eagle* in 1902 de moderne versie van de positie aangaf door pion c7 terug op c6 te zetten en de positie de opdracht “Wit begint en wint” te geven.

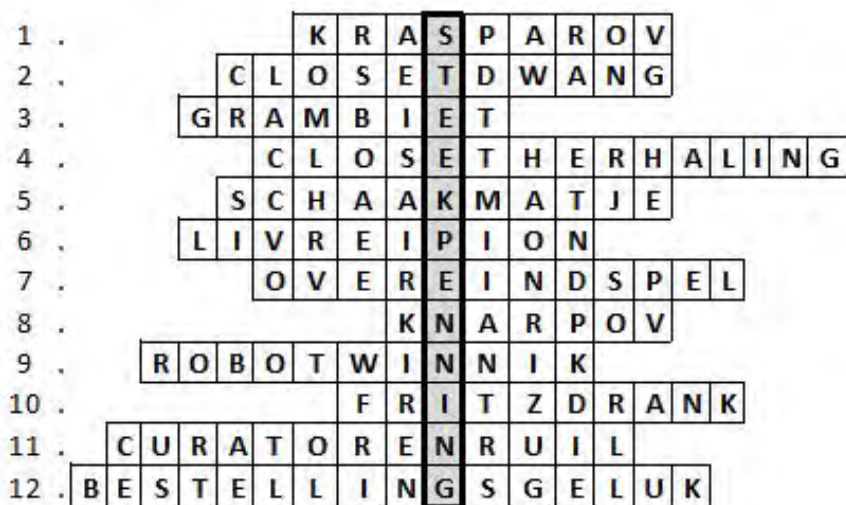
Oplossing schaakgraptogram

Door de redactie.

In ons kerstnummer stond een SCHAAKGRAPTOGRAM. Een door Kees Volkers vervaardigde variant op een WOORDGRAPTOGRAM, onder het mom: hoe flauwer hoe beter. Onder de inzenders van de correcte oplossing zou 'eeuwige roem' verloot worden. Welnu,

ofwel de puzzel was te moeilijk ofwel ze was aan u niet besteed. Feit is dat de redactie geen correcte inzendingen heeft ontvangen. De eeuwige roem blijft derhalve lekker in huize Volkers liggen.

Het uiteindelijk te vinden woord was: 'STEEKPENNING'. Zie de afbeelding.

Oplossingen Rode Lopers combineren

Aflevering 47 - Puzzels op p. 41

Door Peter Das.

Stelling 1

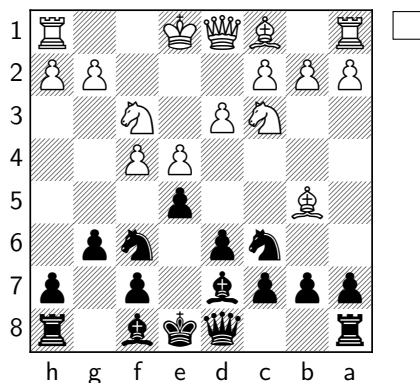
□ Els Goudriaan
■ Maurice Diederer

SOS-competitie, De Rode Loper 5 - OZU 3, 14 februari 2024.

Via de app (bedankt Jacco!) werd ik gewezen op de liveborden: “die van Els, kan je de pion winnen op e5?” Het antwoord bleek in de partij ‘nee’ te zijn. In het diagram heeft het paard de giftige pion al achter de kiezen en sterft.

1... ♖d4+.

Het jammere is dat de manoeuvre van Els vier zetten eerder wel gekund had:

Nu werkt

1. ♖xc6 ♖xc6 2. fxe5 dxe5
3. ♘xe5

met pionwinst wél. De koning van wit staat nog niet op g1 en dus is de dubbele aanval nog niet mogelijk.

Stelling 2

□ Mathijs Haerden
■ Mark van der Kruijk

SOS-competitie, De Rode Loper 4 - SSC 1922 2, 11 oktober 2023.

1. ♖xd5

Wit wint een cruciale centrumpion want zwart moet van de dame afblijven in verband met 1... ♖xd5 2. ♖e8#. In de partij speelde zwart

1... ♖b7?

met het op zichzelf goede idee om de torens te verbinden zodat het mat achter de paaltjes eruit is. Wit wint hierdoor echter nog een pion.

2. ♖xf5!

En zwart is zo van zijn stuk gebracht dat hij zijn zware stuk op f6 wegzet waardoor de partij een stuk sneller beëindigd wordt. Hij zal er helemaal stuk van zijn geweest.

Stelling 3

 Timo Können
 Henk van Lingen

Bekercompetitie De Rode Loper, 14 februari 2024.

Wit heeft net zijn loper naar *f5* gespeeld en dat is, zacht uitgedrukt, niet zo'n beste zet. We hebben het allemaal wel eens meegemaakt, dat je vingers het contact met het stuk nog maar een milliseconde hebben verloren, of je doorziet al wat voor onheil je over jezelf hebt afgeroepen. Ik stel me zo voor dat dit bij Timo ook het geval was na deze zet. Zwart antwoordt eenvoudig met

1... ♖xf3

en wint de kwaliteit. Helaas maakt wit het nog erger door te continueren met

2. ♖xf3?

waarna

2... ♗xg5 3. ♖f2 ♗xc1

en opgave volgde.

Als wit 2. *gxf3* had gespeeld was de schade beperkt gebleven tot de kwaliteit. 2... ♗xg5 3. *g4* met voldoende vecht- en zwindelkansen om door te gaan.

Stelling 4

 René de Korte
 Roland van Soest

Tata Steel Chess, 22 februari 2024.

1. ♖xh7! ♖xh7 2. ♖h2+ ♖g7
 3. ♖h6+ ♖f6

Die laatste kan even schrikken zijn als je vanuit de beginstelling het mat probeert te visualiseren. Toen ik deze stelling van René kreeg toegestuurd, dacht ik al na 5 seconden: "O makkelijk, 1. ♖xh7 ♖xh7 2. ♖h2+ ♖g7 3. ♖h6 mat." Niet dus! De koning kan nog naar *f6*... Maar gelukkig heeft wit dan gewoon 4. ♗g5♯.

Stelling 5

 Henk van Lingen
 Peter Snieder

SOS-competitie, De Rode Loper 3 - HSG 2, 29 november 2023.

1. ♖xf7!

Materieel levert het wit slechts de redelijk gunstige ruil van een toren en twee pionnen tegen paard en loper op; dat is 7 tegen 6 pionnen als we de traditionele telmethode zouden toepassen. Wit heeft echter ook bereikt dat de zwarte koning kwetsbaar wordt, zeker met de toren-damebatterij op de *e*-lijn. Daartegenover

zou je ten gunste van zwart kunnen aantekenen dat wit twee actieve stukken opgeeft voor een tamelijk passieve toren. Maar wat hier ook niet onderschat mag worden is het psychologische effect van een paard dat brutaal je koningsstelling binnendringt. We weten niet of zwart hem zag aankomen, of dat hij zich de pleuris geschrokken is, feit is wel dat hij bijzonder slecht voortzet.

1... ♖xf7 **2.** ♙xe6 ♙d5? (de andere loper had nu naar d6 of f8 gemeeten) **3.** ♙xf7+ ♖xf7 **4.** ♙g5!

zou hier tot een fantastische stelling voor wit hebben geleid.

Henk speelde 4. c4, zeker niet slecht, maar minder overtuigend dan de tekstzet. Henk won de partij ogenschijnlijk moeiteloos.

Stelling 6

☐ **Timo Können**

☒ **Marcel Scholten**

Interne competitie Rode Loper, 24 januari 2024.

1. O-O-O+!

En de toren valt, waarna Marcel meteen opgaf. In zijn toelichting bij de stelling maakte Timo zich lichte zorgen of het voor de oplosers wel eerlijk is dat ze niet weten dat er nog gerokeerd mag worden. Onderschat hij zijn clubgenoten? Ik weet het niet. Ik zag het zelf in elk geval niet direct, gebiedt de eerlijkheid te zeggen. Maar wellicht, als ik er wat langer naar had getuurd, was hij wel boven komen drijven. Ik ben benieuwd hoe het u vergaat.

